

VIRTAIN KYLIEN KEHITTÄMISYHDISTYS RY

Virtain kylien suunnitelma

2010-2015

Linda Peltola: Virtain alueen ympäristökasvatuskartta. Virtain kaupungin ympäristötyöryhmä, 2010.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

SISÄLLYS

I YHTEISEN KYLÄSUUNNITELMAN TAUSTA	4
Virtain kylien suunnitelma 2006–2011.....	4
Elävät kylät – hyvinvoiva Virrat	5
II VIRTAIN KYLÄT	7
Härkönen.....	7
Jäähdyspohja.....	7
Killinkoski.....	8
Koro.....	9
Kotala.....	9
Kurjenkylä.....	9
Liedenpohja.....	10
Ohtola, Ikkala ja Lahdenkylä.....	10
Soininkylä.....	11
Vaskivesi.....	11
Vaskuu.....	12
Äijänneva ja Rantakunta.....	12
III TAVOITTEET JA TOIMENPITEET KYLIEN KEHITTÄMISELLE	14
Palveluiden säilyminen ja kehittäminen.....	14
Koulut.....	14
Kyläkaupat, kioskit, palveluauto.....	17
Asiointiliikenne.....	19
Kansalaisopisto.....	20
Postinjakelu.....	21
Liikuntamahdollisuudet.....	24
Asuminen.....	25
Vesihuolto ja jätevedet.....	25
Kaavoitus- ja lupa-asiat.....	27
Arjen turvallisuus.....	28

Peruspalveluiden toimivuus ja sosiaalinen turvallisuudentunne.....	29
Tiet, kevyt liikenne ja katuvalot.....	30
Tietoliikenneyhteydet.....	33
Nopea avun saanti.....	34
Asuin- ja työympäristön turvallisuus.....	35
Ympäristö.....	35
Puskittuminen.....	35
Vesistöt.....	37
Luontopolut ja ulkoilureitit.....	38
Kylien aktivointi ja yhteishengen luominen.....	38
Kylätoiminta, kylätalot ja toimintaan kannustava ilmapiiri	
.....	38
Tiedottaminen.....	41
Kylämatkailu, kylien tarinat ja oppaiden koulutus.....	42
Yhteistyö.....	44
Asukashankinta.....	45
Asunnot ja tontit.....	45
Markkinointi.....	47
Elinkeinot.....	48
IV LÄHDEAINEISTO	
.....	49

I YHTEISEN KYLÄSUUNNITELMAN TAUSTA

Virtain kylien suunnitelma 2006–2011

Virtain kylien yhteinen kehittämishanke *Maaseudulla on elämää* alkoi vuoden 2004 heinäkuussa. Hankesuunnitelmaan kirjattiin kylien omien suunnitelmien lisäksi kylien yhteisen suunnitelman laatiminen. Tavoitteena oli tarkastella Virtain kylien kehittämistä kokonaisuutena ja koota yksittäisten kyläsuunnitelmien pohjalta yhteisiä toimenpide-ehdotuksia. Näin pyrittiin vähentämään päällekkäisiä toimintoja sekä tarjoamaan suunnitelman muodossa suuntaviivat kylien omalle toiminnalle ja yhteistyölle eri sidosryhmien välillä.

Yksi merkittävimmistä *Maaseudulla on elämää* -hankkeen tuloksista oli avoimen yhteistyön käynnistäminen kylien ja kaupungin eri hallintokuntien välillä. Yhteistyön tuloksista kertoo mm. Virtain kaupungin 14.12.2009 hyväksytyn strategian alkulehdille paikkakunnan vahvuudeksi kirjattu ”vahvat ja toimivat kylät”.

Toinen merkittävä *Maaseudulla on elämää* -hankkeen tulos oli kylien yhteisen keskustelu- ja toimintaelimen, Virtain kylien kehittämissyhdistyksen (ViKKy) perustaminen vuonna 2005. Kehittämissyhdistyksen jäseniksi ovat liittyneet kaikki Virtain kaupungin alueella toimivat rekisteröidyt kyläyhdistykset. Marraskuussa 2009 Virtain kylien kehittämissyhdistys aloitti Maaseudun kehittämissyhdistys PoKo ry:n tukemana *Käy kylässä* -hankkeen, jonka tavoitteena on mm. tehostaa kylätalojen käyttöä, kehittää kylämatkailua ja tiedottaa entistä paremmin kylien palveluntarjoajista ja tapahtumista. Myös *Käy kylässä* -hanke on kirjattu kaupungin strategiaan.

Elävät kylät – hyvinvoiva Virrat

Tarve uuden kylien yhteisen kyläsuunnitelman laatimisesta nousi esille Virtain kylien kehittämissyhdistyksessä alkuvuoden 2010 keskusteluissa. Asiasta tehtiin hankesuunnitelma, joka toimitettiin PoKo ry:lle. *Elävät kylät – hyvinvoiva Virrat* -hanke käynnistyi virallisesti 25.2.2010.

Hankkeen lähtökohtana on ollut kyläsuunnitelman laatiminen Virtain kylien kehittämissyhdistyksen ja kylien omin voimin. Näin suunnitelmasta on saatu riittävän realistinen ja toteuttamiskelpoinen. Kylien suunnitelmassa huomioidaan erityisesti kaikille kylille yhteiset tärkeät asiat sekä toimenpide-esitykset, joilla Virtain kylien kehittämissyhdistys voi edistää kylien elinvoimaisuutta. Myös yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen on ollut tärkeä osa suunnitelmaa: mitä kylät pystyvät tekemään itse, missä asioissa Virtain kylien kehittämissyhdistys voi olla apuna esim. hanketoiminnan kautta, ja missä asioissa tarvitaan yhteistyökumppaneita kuten kaupunkia. Suunnitelma lähtee kylien omasta sitoutumisesta toimintaan ja kehittämisehdotuksiin. Kylissä tiedetään, että asiat eivät hoidu vain yksipuolisia vaatimuksia esittämällä, vaan kylät ovat valmiita huolehtimaan mahdollisuuksien mukaan omasta osuudesta ja antamaan siten vastinetta saaduille toimenpiteille.

Kylien yhteisen suunnitelman tarkoituksena on toimia työvälineenä niin kylien omassa toiminnassa kuin yhteistyössä eri toimijoiden välillä. Suunnitelman avulla pystytään varautumaan entistä paremmin tulevaisuuden haasteisiin ja taloudellisiin vaatimuksiin. Tavoitteena on lisäksi, että kylien suunnitelma linkitetään osaksi Virtain kaupungin strategiaa.

Työn toteuttamisesta on vastannut työryhmä, jonka tehtävänä on ollut laatia kyläkokouksissa käytetyt kysymykset sekä vastata kokousten toteuttamisesta, hankkeen aikataulusta ja julkaisuseminaarin järjestämisestä. Työryhmään ovat kuuluneet Tuomo Jartti, Jaana Kallio, Olli Koro, Vesa Postinen ja Tuija Veija.

Kyläsuunnitelmaan tarvittavien taustatietojen sekä kyläkohtaisten painopiste-alueiden ja kehittämistavoitteiden keräämiseksi laadittiin kyselylomake ja järjestettiin 14.–30.3.2010 kymmenen kyläkokouksen sarja (Liedenpohja-Ikkala-Lahdenkylä, Äijänneva-Rantakunta, Kurjenkylä, Vaskuu, Vaskivesi, Kotala-Hauhuu, Härkönen, Killinkoski-Ohtola-Soininkylä, Jäähdyshoja ja Koro). Kokouksiin osallistui yhteensä yli 200 kyläasukasta, minkä lisäksi joitakin vastauslomakkeita saatiin myös sähköpostin välityksellä.

Kyläkokousten järjestämisessä pidettiin tärkeänä sitä, että kaikki osanottajat pääsevät vaikuttamaan suunnitelman laatimiseen ja myös sellaiset henkilöt, jotka eivät mielellään esittele ajatuksiaan suullisesti, saavat mielipiteensä esille. Toisaalta kysymyksiin vastaamista ei haluttu jättää jokaisen oman aktiivisuuden varaan, sillä kokemusten mukaan vain harva täyttää ja palauttaa esim. kotiin jaetut kyselylomakkeet. Kyläkokoukset toteutettiin siten, että osallistujille jaettiin teemalomakkeet yksi kerrallaan, ja kysymyksiin vastattiin itsenäisesti ja nimettöminä. Vastaukset purettiin kokouksen kuluessa, joten saaduista tuloksista tehdyt yhteenvedot voitiin esitellä kokousväelle ja hyväksyä jo paikan päällä.

Tulosten esittelystä syntyneet keskustelut muodostuivat järjestään antoisiksi, ja jo näissä keskusteluissa nousi esiin toimenpide-ehdotuksia ja toteuttamisvaihtoehtoja erityisesti sellaisista asioista, jotka kyläyhdistykset pystyvät toteuttamaan itsenäisesti esim. hanketoiminnan avulla. Kylien omat vastaukset ja näistä tehdyt yhteenvedot ovat jääneet myös kunkin kylän omaan käyttöön ja halutessaan kylät voivat hyödyntää niitä esimerkiksi omissa kyläkohtaisissa suunnitelmissaan tai toiminnassaan.

Kun suunnitelmaluonnos oli valmis, lähti se kyliin arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi. Suunnitelmasta pyydetään lausunnot myös keskeisiltä yhteistyökumppaneilta kuten Virtain kaupungilta, Vapaa-ajanasukastoimikunnalta ja eri yhdistyksiltä. Virtain kylien kehittämissuunnitelma käsittelee suunnitelmaluonnoksen ja siitä saadut lausunnot sekä hyväksyy lopullisen kylien suunnitelman elo-syyskuussa 2010.

II VIRTAIN KYLÄT

Virroilla oli Tilastokeskuksen mukaan asukkaita 31.12.2009 yhteensä noin 7600, joista haja-asutusalueilla eli keskustan kaava-alueen ja tämän välittömässä läheisyydessä olevien alueiden (Herraskylä, Puttoskylä ja Siekkiskylä) ulkopuolella asui yhteensä noin 3400 virtolaista. Kylissä asuu siten lähes puolet Virtain asukkaista. Kaikissa kylissä on runsaasti kesäasuntoja, joten kylien väkiluku ainakin tuplaantuu vapaa-ajanasukkaiden myötä.

Härkönen

Härköskylä sijaitsee noin 8 kilometriä Virtain keskustasta Kuruun päin kantatien 65 varrella. Kylä rajoittuu vesistöihin Mustalahti – Hampaistensalmi – Toltaansalmi – Härkösselkä – Härköslahti – Keiturinsalmi – Vermaşjärvi. Vakituksia asukkaita kylässä on noin 160. Kesäkuussa 2009 valmistuneessa Matias-kappelissa käy bussilasteittain vierailijoita ympäri Suomen.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Härkösen kyläyhdistys ry <http://kaupunki.virrat.fi/harkonen/>

Muita toimijoita: Härkösen Diakoniatoimikunta, Härkösen–Koron vesiosuuskunta, Härköskylän Metsästysseura ry, Matias-kappeliyhdistys ry, Vermaan-Härkösen kalastuskunta, Unifem-toimikunta

Kokoontumispaikka: Ylä-Härkösen talon sali

Jäähdyspohja

Jäähdyskylästä on matkaa Virtain keskustaan kantatietä 66 pitkin noin 7 kilometriä. Jäähdyspohjaan kuuluu useita pienempiä kyläkuntia: Jäähdyskylästä etelään on Nuuttikylä, Jäähdyslahden toisella puolen Leveelahti sekä idässä Siekkisjärveen rajoittuen Paavolanperä.

Torisevakin mainitaan joskus omana kylänään, vaikkakin se on perinteisesti osa Jäähdyskylää. Ympärivuotisia asukkaita Jäähdyspohjassa on noin 250.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Jäähdyspohjan kyläyhdistys ry www.jaahdyspohja.net

Muita toimijoita: Jäähdyskylän Nuorisoseura ry, Jäähdyskylän Teatteriyhdistys ry, Jäähdyspohjan Kalastusyhtymä, Jäähdyspohjan Metsästysseura ry, Jäähdyspohjan Vesiosuuskunta.

Kylätalo: Kylätalo Jukola

Killinkoski

Killinkosken teollisuustaaajama sijaitsee Virtain ja Ähtärin puolella välissä kantatien 68 varrella noin 20 kilometriä Virtain keskustasta pohjoiseen. Kylä on Suomen yli 100-vuotiaan nauhateollisuuden syntysija. Wanhasta tehtaasta on kehittynyt vuosien mittaan suosittu matkailukohde näyttelyineen ja museoineen. Killinkosken teollisuuskylä on valittu valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Kyläkirkon on suunnitellut arkkitehti Josef Stenbäck. Killinkosken alueella on tällä hetkellä noin 400 vakituista asukasta.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Killinkosken kyläyhdistys ry www.killinkoski.fi

Muita toimijoita: Killinkosken koulun vanhempainyhdistys, Killinkosken maatalousnaiset, Killinkosken Metsästysseura ry, Killinkosken Rukoushuoneyhdistys ry, Killinkosken Työväenyhdistys ry, Killinkosken Urheilijat ry, Killinkosken VPK, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Killinkosken osasto, Tekstiilityöväen ammattiyhdistys, Voimistelu ja Urheiluseura Killinkosken Myrsky ry

Kylätalot: Killinkosken työväentalo, Wanha tehdas

Koro

Koro on maa- ja metsätalousvaltainen kylä kantatien 65 varrella noin 13 kilometrin päässä Virtain keskustasta. Näsijärven kainalossa sijaitsevassa Korossa on vakituksia asukkaita noin 90. Kylässä pidetään yllä kirkkoveneperinnettä.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Koron kyläyhdistys ry www.ylapirkanmaa.fi/virrat/koro

Muita toimijoita: Härkösen-Koron vesiosuuskunta, Koron diakoniapiiri, Koron kalastuskunta, Koron maa- ja kotitalousseura ry, Patalanmajan Nuorisoseura ry

Kylätalo: Patalanmajan nuorisoseurantalo

Kotala

Kotala on virkeä noin 400 asukkaan kylä Järvi-Suomen tien (23) varrella noin 15 kilometriä Virtain keskustasta Jyväskylän suuntaan. Kyläkeskuksen ohella Kotalaan kuuluu monta pienempää kyläkuntaa, mm. Itämeri, Korhoskylä ja Mantilo. Kotala tunnetaan Martti Kitusesta, koskista ja pumppuresiinakisoista.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Kotalan kyläyhdistys ry www.kotala.fi

Muita toimijoita: Kotalan Nuorisoseura ry, Kotalan Näytelmäkerho, Kotalan Työväenyhdistys ry, Kotalan Vesiosuuskunta, Mantilon Metsästysseura, Perä-Uurasten metsästysseura, Uurasten-, Uurasten-Taipaleen ja Mantilon-Taipaleen Osakaskunnat, Virtain Itäinen Metsästysseura

Kylätalot: Kotala talo, Kotalan nuorisoseurantalo

Kurjenkylä

Kurjenkylä on noin 270 asukkaan kylä Virtain länsi- ja lounaisrajalla, Alavuden, Kihniön ja Seinäjoen rajanaapurina noin 23 kilometriä Virtain keskustasta. Kylämaisemaa värittävät lukuisat suot ja järvet, ja kylän läpi virtaa Kurjenjoki. Kylän toiminnallinen keskus on

talkoovoimin v. 2000 valmistunut kylätalo. Aktiivisen kyläyhdistyksen organisoimista tapahtumista yleisön suosiossa ovat olleet mm. muutaman vuoden välein järjestettävät Kurjenkyläpäivät.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Kurjenkylän kyläyhdistys ry www.kurjenkyla.fi

Muita toimijoita: Kurjenjärven osakaskunta, Kurjenkylän Helluntaiseurakunta ry, Kurjenkylän Maamiesseuran naisosasto, Kurjenkylän metsästysseura ry, Kurjenkylän Rukoushuoneyhdistys ry, Leppäsen hirviseurue, Seinäjärven osakaskunta

Kylätalo: Kurjenkylän kylätalo

Liedenpohja

Liedenpohja sijaitsee kantatien 66 varrella noin 20 kilometriä Virroilta Alavudelle päin kauniin Toisveden rantamaisemissa. Kylässä on oma kirkko, v. 1969 avattu kotiseutumuseo sekä luonnonnähtävyys Ilmarisen hauta. Liedenpohjassa on monipuolista yritystoimintaa, mm. hirsitalotehtaita ja yksityinen hoivakoti. Vakituksia asukkaita kylässä on noin 330.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Liedenpohjan kyläyhdistys ry <http://liedenpohja.fi/>

Muita toimijoita: Kalettoman Kalastuskunta, Liedenpohjan Kalastuskunta, Liedenpohjan Kirkonkannatusyhdistys, Liedenpohjan Maamiesseura ry ja tämän naisosasto, Liedenpohjan Metsästysseura, Liedenpohjan Työväenyhdistys, Liedenpohjan Vesiosuuskunta, Virtain Pohjoinen Metsästysseura

Kylätalo: Wanha koulu

Ohtola, Ikkala ja Lahdenkylä

Ohtola on kylä Toisveden rannalla noin 14 kilometriä Virtain keskustasta pohjoiseen kantatien 68 varrella. Ohtolaan luetaan myös Ikkalan ja Lahdenkylän kylät. Nykyisin Ohtola tunnetaan erityisesti Päremylly-yhdistyksestään. Ohtolassa, Ikkalassa ja Lahdenkylässä on vakituksia asukkaita yhteensä noin 200.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Ohtolankylän Päremylly-yhdistys ry

www.ylapirkanmaa.fi/virrat/ohtola

Muita toimijoita Ikkalankylän Erämiehet, Ikkalankylän Maamiesseura ry, Lahdenkylän työväenyhdistys ry

Kylätalot: Lahdenkylän työväentalo, Ohtolan päremylly

Soininkylä

Killinkoskelta lounaaseen sijaitseva Soininkylä on arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö ja osa valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta. Kyläraitin varrella on säilynyt vanhaa, osin jopa 1700-luvulta peräisin olevaa talonpoikaista rakennuskantaa. Soininkylässä on noin 120 vakituista asukasta.

Pääasialliset yhdistystoimijat: Toisveden metsästysseura ry, Toisveden Nuorisoseura ry, Virtain Itäinen Maamiesseura

Muita toimijoita: Soininkylän kylätoimikunta, Toisveden kalastuskunta

Kylätalo: Toisveden Yhteistalo Sippola

Vaskivesi

Vaskivesi on vilkas ja laaja kylä Virtain lounaisosassa Kurun ja Ruoveden rajanaapureina Näsijärven vesistöön kuuluvan Vaskiveden rantamaisemissa. Pienempiä kyläkuntia ovat mm. Havangankylä, Hintala, Nojoskylä ja Pirttikylä. Vaskivedellä on Virtain vanhin toimiva nuorisoseura, jonka talolla on aktiivista toimintaa ja tapahtumia kaiken ikäisille. Kesämakasiini ja Myllyniemen tanssilava tuovat lisää vilskettä Vaskiveden kesään. Matkaa kylästä on Virtain keskustaan kantatietä 65 pitkin noin 20 kilometriä. Vakituksia asukkaita on Vaskivedellä noin 400.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Vaskiveden kyläyhdistys ry www.vaskivesi.fi

Muita toimijoita: Mimmi ja Sem Keskinen muistorahasto, Sekakuoro Waskikööri ry, Tanhulysti ry, Vaskiveden Hevosystävien Seura ry, Vaskiveden koulun vanhempainyhdistys, Vaskiveden Metsästysseura ry, Vaskiveden Nuorisoseura ry, Vaskiveden Osakaskunta ry, Vaskiveden seurakuntatalon kannatusyhdistys ry, Vaskiveden vesiosuuskunta

Kylätalot: Kesämakasiini, Myllyniemi, Vaskiveden nuorisoseurantalo

Vaskuu

Vaskuunkylä sijaitsee Virtain länsilaidalla noin 18 kilometriä keskustasta. Vuoden 2003 alusta kyläläisillä on ollut oma kylätalo, kun Vaskuun Pienviljelijäyhdistys ja kylätoimikunta yhdistyivät Vaskuun kyläseuraksi. Vaskuunjärvellä sijaitsevalle kylän uimarannalle tullaan pitkienkin matkojen päästä. Vaskuulla on noin 110 vakituista asukasta.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Vaskuun kyläseura ry www.vaskuu.fi

Muita toimijoita: Vaskuun diakoniapiiri, Vaskuun Metsästysseura ry, Vaskuun Vesiosuuskunta ry

Kylätalo: Vaskuun kylätalo

Äijänneva ja Rantakunta

Äijänneva sijaitsee noin 20 kilometriä pohjoiseen Virtain keskustasta. Äijännevan pääelinkeinoja ovat maatalous ja turvetuotanto. Yksityisomistukseen siirtyneelle ja kyläläisten käytössä olevalle vanhalle koululle on viritelty uutta toimintaa, mm. kuntosali.

Rantakunta on oma kylänsä noin 5 kilometriä etelään Äijännevalta. Vermasjärvi on vesilintujen, mm. joutsenien suosima levähdyspaikka, ja järven rannalle onkin rakennettu lintutorni ja kota luontoretkeilijöitä varten. Asukkaita Äijännevalla on noin 130 ja Rantakunnalla noin 80.

Pääasiallinen yhdistystoimija: Äijännevan-Rantakunnan kyläyhdistys ry www.aijanneva.fi

Muita toimijoita: Korven Keittäjät, Korvenojan Nuorisoseura ry, Nevaäijät, Rantakunnan vesiosuuskunta, Vermasjärven vesiensuojeluyhdistys, Äijännevan vesiosuuskunta

Kylätalot: Vanha koulu, Rantakunnan kota ja lintutorni

Kartta: Juha Kallio 2010.

III Tavoitteet ja toimenpiteet kylien kehittämiseksi

Palveluiden säilyminen ja kehittäminen

Koulut

Virroilla toimii viisi kyläkoulua: Killinkosken, Kotalan, Kurjenkylän, Liedenpohjan ja Vaskiveden koulut. Kouluissa annetaan perusopetusta 1.-6. -luokkalaisille, minkä lisäksi kaikissa muissa kouluissa paitsi Killinkoskella toimii myös esiopetusryhmä. Killinkoskella esiopetusta annetaan päiväkodin yhteydessä. Oppilaita oli sivistyslautakunnan pöytäkirjaan merkityn tiedon mukaan 20.1.2010 kouluissa seuraavasti:

Killinkoski	30	+ esiopetuksessa	10
Kotala	30		8
Kurjenkylä	29		3
Liedenpohja	41		7
Vaskivesi	32		4

Perusopetuksen haasteina Virroilla ovat kouluikäisten pienenevät ikäluokat, laaja pitäjä ja pitkät etäisyydet sekä hyvien palveluiden perinne. Oppilasmäärien laskiessa ja kunnan verotulojen ja valtionosuuksien vähentyessä täytyy perusopetuksen menoja sopeuttaa tuloihin. Kaupunginhallitus asetti joulukuussa 2009 toimikunnan laatimaan perusopetuksen ja päivähoiton palvelurakenneselvityksen. Toimikunta jätti raporttinsa sivistyslautakunnalle 31.3.2010.

Toimikunta on pyrkinyt esityksessään siihen, että toimintaa sopeutetaan käyttämällä hyväksi mahdollisimman paljon luonnollisia muutoksia ja välttämällä lomautuksia ja irtisanomisia. Mahdollisia toimenpiteitä ovat mm. virkojen yhdistely ja lopettaminen varsinkin eläkkeelle jäännin yhteydessä, määräaikaista työsuhteista luopuminen, erityisopetuksen sulauttaminen yleisopetukseen sekä yhtenäiskouluun siirtyminen siten, että opettajia voidaan käyttää joustavasti eri luokka-asteilla ja eri toimipaikoissa. Myös supistamalla tuntikehystä eli

koulun viikoittaista opetustuntimäärää saadaan aikaan säästöjä. Ongelmaksi muodostuu luokanopettajien ja aineenopettajien opetusvelvollisuuden täytyminen. Jos opettajille ei pystytä tarjoamaan viran edellyttämää määrää työtunteja, vaarantuu ammattitaitoisten opettajien saaminen virkoihin.

Toimikunnan raportissa ei ehdoteta yhdenkään kyläkoulun lakkauttamista. Kyläkoulujen jatkumisen rajaksi toimikunta esittää koulun oppilasmäärän laskemisen pysyvästi alle 20 oppilaaseen. Koulun lakkauttaminen tulee ennakoida ajoissa, ja sitä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti. Taloudellisista vaikutuksista tulee selvittää mm. todellisten kuljetuskustannusten muutos, tosiasialliset säästöt opettajien palkoissa ja tyhjän koulukiinteistön ylläpidosta ja myynnin viivästyemisestä koituvat kulut. Lisäksi tulee ottaa huomioon lakkauttamisesta aiheutuvat päivähoitotarpeen muutokset ja näiden todelliset kustannukset esim. pienten koululaisten aamupäivä-iltapäivähoidon järjestämisen osalta.

Virtain kouluissa kuljetusoppilaiden määrä on suuri ja välimatkat pitkiä. Lisähaasteita tuovat ostopalveluliikenteen kustannusten nousu, taksien ja linja-autojen taksamuutokset sekä vuoroliikenteen supistaminen. Koulukuljetuksia säätelevät lisäksi määräykset hyväksyttävistä koulumatkojen ja odotusaikojen kestoista. Kyläkoulujen lopettamista mietittäessä on otettava huomioon, että koululaiset joudutaan kuljettamaan joka tapauksessa, eikä koulun lakkauttamisella siten voida saada aikaan todellisia säästöjä ainakaan kuljetuskustannuksissa. Kuljetuskustannusten kasvun hillitsemisessä tuleekin kiinnittää ensisijaisesti huomiota mm. lukujärjestysten laadintaan, paikkatiedon hyödyntämiseen reittien suunnittelussa, hyvään yhteistyöhön paikallisten liikenneyritysten kanssa ja mahdollisiin yhteistyömahdollisuuksiin asiointiliikenteen ja sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa.

Tuoreimman, 20.9.2009 laaditun Virtain kaupungin oppilasennusteen mukaan oppilasmäärä laskee Kurjenkylän koulussa lukuvuoden 2013–2014 jälkeen pysyvästi alle 20 oppilaan. Liedenpohjan koulussa on ennusteen mukaan lukuvuonna 2015–2016 20 oppilasta, mutta tästä eteenpäin meneviä ennusteita ei ole saatavilla. Muissa kouluissa näyttäisi kevätlukukauteen 2016 ulottuvan ennustekauden ajan olevan yli 30 oppilasta.

Kyläkoulut toimivat monitoimitiloina opetukselle, harrastuksille ja erilaisten yhdistysten toiminnalle. Koulut ovat tärkeitä yhteisiä kokoontumispaikkoja, ja koulujen piha-alueet liikuntapaikkoineen tarjoavat mahdollisuuksia erilaisiin toimintoihin. Kyläkoulu on viihtyisä ja turvallinen ympäristö lapsille. Päivähoitopalvelut on järjestetty kiinteään yhteyteen kyläkoulujen kanssa.

Koulu on kaikista palveluista tärkein kylän toiminnalle ja identiteetille. Koulun olemassaolo kertoo, että kylässä on nuoria ja keski-ikäisiä aikuisia ja kasvava uusi sukupolvi. Aktiiviset asukkaat, hyvä yhteishenki ja oma identiteetti ylläpitävät elävää kylätoimintaa. Kyläkoulut ovat kylille ja koko paikkakunnalle tärkeitä uusien asukkaiden, erityisesti lapsiperheiden houkuttelemiseksi.

Uhka kyläkoulun lakkauttamisesta vie pohjan kylän kehittämiseltä ja mm. asukashankinnalta. Koulun lopettaminen voi lamauttaa kylän toiminnan vuosikausiksi. Palveluiden heikkenemisen, väestön ikääntymisen ja vähenemisen sekä yhteisen toiminnan hiipumisen kierre on mahdollista katkaista, mutta se vaatii kylän voimavarojen kokoamista ja entistä pitkäjänteisempää työtä uusien toimintojen kehittämiseksi. Paras keino pitää kylät elävinä on säilyttää kyläkoulut niissa kylissä, joissa koulu vielä toimii.

Kyläkoulujen lakkauttamisen sijaan tulisi etsiä kouluille uusia toimintoja ja vahvistaa koulujen asemaa kylien monitoimikeskuksina. Kyläyhdistykset voisivat aktiivisemmin varata kouluilta esim. salitilaa erilaisia pelejä ja liikuntakerhoja varten. Vuokran kyläyhdistys voisi kerätä osin tai kokonaan osallistujilta tai rahoittaa toiminnan esim. myyjäisten tai tapahtumien avulla. Sivistyslautakunnalle voisi myös tehdä ehdotuksen koulukiinteistön vuokran alentamisesta vastaamaan todellisia kuluja, esim. sähkön kulutusta siinä tapauksessa, että vuokraajana on kyläyhdistys tai vastaava ja toiminta tarjoaa kyläläisille uusia liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Vaikka kylässä olisi omiakin toimitiloja, kouluille voisi yrittää järjestää myös enemmän tapahtumia yhteistyössä koulun kanssa. Esimerkkejä tästä ovat Kotalan jo perinteeksi muodostunut äitienpäiväjuhla, ja sen oheen tänä vuonna järjestetty kastemekkojen näyttely.

Kyläkoulujen keittiöt voisivat erikoistua tarjoamaan lähiruokaa, jolloin kehitettäisiin samalla yhteistyötä maatalousyrittäjien kanssa ja vahvistettaisiin tätäkin kautta kylien toimintaedellytyksiä. Tulisi myös selvittää, voisiko ikääntyvän väestön ruokapalvelut hoitaa koulujen keittiöiden kautta.

Koulun merkitystä voi korostaa myös erikoistumalla esim. liikuntapainoitteiseksi tai maaseutu- ja luontokouluksi. Erikoistuminen tuo lisäarvoa koulun toiminnalle ja on kilpailuvaltti etsittäessä kyliin uusia asukkaita ja kouluun oppilaita esim. yli kuntarajojen.

Virtain kylien kehittämissyhdystys ehdottaa, että Virtain kaupunki tekee selkeän periaatepäätöksen koulujen säilyttämisestä, mikäli koulussa on vähintään 20 oppilasta, eikä muutenkaan rakenteellisin muutoksin hankaloita kyläkoulujen asemaa. Vasta kun koulun oppilasmäärä näyttää painuvan pysyvästi tämän rajan alle, voitaisiin taloudellisin perustein ryhtyä keskustelemaan koulun lakkauttamisesta. Toisaalta kylät sitoutuvat käytettävissään olevin voimin kylän ja koulun kehittämiseen sekä asukashankintaan siten, että koulun oppilasmäärä saadaan pysymään 20 oppilaan rajan yläpuolella. Kaupungin tekemä periaatepäätös takaisi kylille ja kouluille työrauhan sekä mahdollisuudet pitkäjänteiseen kylien kehittämiseen ja asukashankintaan.

Kyläkaupat, kioskit, palveluauto

Virtain kylistä Liedenpohjassa, Killinkoskella ja Kotalassa on kyläkauppa ja Vaskivedellä huoltoaseman yhteydessä päivittäistavaroita myyvä ”minimarket”. Jäähdytspohjassa on kaksi kesäkahvilaa, Killinkoskella baari/kahvila ja kesäisin museokahvila, Vaskivedellä pizzeria/ravintola/pitopalvelu ja huoltoasemalla kahvio sekä Kotalassa kaupan yhteydessä kahviopalvelu. Viimeksi kauppa on loppunut Kurjenkylästä ja kahvila Liedenpohjasta.

Kyläkaupan, kioskin tai kauppa-auton palveluja kaivattaisiin varsinkin kesäisin kaikissa kylissä, joissa omaa kauppaa ei ole. Myös kesäkahvila ja lounaspaikka ovat useimmissa kylissä varsinkin kesäasukkaiden toivomuslistalla. Päivittäistavaroiden myynnissä ja kahvila-/lounastarjonnan lisäämisessä olisikin tilaisuuksia yrittäjille tai miksei

yhdistyksillekin. Kyläyhdistykset voisivat myös etsiä yrittäjiä muun asukashankinnan lomassa. Ongelmana on kesäsesongin lyhyys ja se, että asiakaspohja ei näyttäisi edes Jäähdyshankinnan ja Killinkosken kaltaisissa matkailukylissä riittävän kesäaikaanakaan esim. lounaspaikan ylläpitämiseen. Kylämatkailun tehostamisella ja markkinoinnilla voitaisiin saada enemmän matkailijoita kyliin ja siten asiakkaita mm. kyläkaupoille. Jotta kaupat pystyvät toimimaan kylissä, tulee kyläläisten myös sitoutua käyttämään kaupan palveluja erityisesti hiljaisempina talviaikoina muutenkin kuin hakemalla joskus täydennystä loppumaan päässeen maitotölkin tilalle.

Kyläkaupan kannattavuutta ovat lisänneet erilaisten oheispalveluiden kuten asiamiespostin ja veikkauspisteiden tarjoaminen asiakkaille, mutta uusia sopimuksia Itellan ja Veikkauksen kanssa on nykyisin lähes mahdoton saada pienille markkina-alueille. Myöskään perinteisiin kauppa-autoihin ei kannattavuutta lisääviä oheispalveluja ole juuri voitu yhdistää, ja kun mm. polttoainekustannukset ovat nousseet tuntuvasti, ovat kauppa-autot lähes tyystin kadonneet. Alueilla, joissa etäisyydet ovat kylän omaankin keskuksen pitkiä, nostaisi kiertävä kauppa-auto palvelutasoa huomattavasti ja mahdollistaisi entistä paremmin erityisesti ikääntyvän ja autottoman väestön asumisen kyläkunnassa.

Kyliä kiertävän kauppa-auton yhteyteen voitaisiin sijoittaa myös sellaisia palveluita, jotka ovat muutoin saatavilla vain Virtain keskustasta, mutta joiden tarjoaminen kauppa-auton yhteydessä ei käytännön järjestelyjen osalta olisi todennäköisesti kovin vaikeaa, ja jotka nostaisivat huomattavasti kylien palvelutasoa. Kauppa-auton sijasta puhuttaisiinkin *palveluautosta*, joka peruselintarvikkeiden myynnin ohella voisi tarjota asiakkaille esim. apteekki-, kirjasto-, pankki- ja postipalveluita.

Autoon voisi tilauksesta toimittaa esim. sellaiset pitkäaikaissairauksiin puoleksi vuodeksi tai vuodeksi kerrallaan määrätyt lääkkeet, joita käyttäessään asiakkaat eivät tarvitse lääkärillä käyntiä tai erityistä neuvontaa (esim. insuliini, verenpainelääkkeet) sekä käsikauppalääkkeistä esim. särkytabletit ja yskänlääkkeet ym. Tarkoitus olisi, että yksin tällaisten asioiden vuoksi ei tarvitsisi lähteä esim. koululaisauton tai asiointiliikenteen mukana päiväksi Virtain keskustaan. Vastaavasti autoon voisi tilata palveluita myös esim.

kirjastosta. Autossa olevaa Internetpäättettä voisi käyttää pankkiasioiden hoitamisen lisäksi esim. kaupungin tai erilaisten virastojen lomakkeiden täyttämiseen ja lähettämiseen. Kehittyessään toimintaan voisi kuulua myös terveydenhoitajan ja lääkärinkin vastaanotto tilauksesta.

Edellä hahmoteltu palveluauto toiminta ei tällä hetkellä ole ainakaan kaikilta osin lainsäädännöllisesti mahdollista. On myös epätodennäköistä, että palveluauto saataisiin puhtaana yritystoimintana taloudellisesti kannattavaksi. Palvelutarpeen kasvaessa ja resurssien samalla pienentyessä tulisi kuitenkin etsiä uusia innovatiivisia toimintatapoja sellaisten palveluiden tuottamiseen, joilla voitaisiin entistä paremmin tukea ikäihmisten asumista kotona. Asiaa tulisikin tarkastella kokonaisuutena ja tutkia, olisiko toiminnalla mahdollisuus saada pitkällä aikavälillä kustannussäästöjä mm. asiointiliikenteen ja laitoshoitotarpeen vähenemisenä. Olisi myös selvitettävä, voitaisiinko palveluautotoimintaa toteuttaa yhteistyössä julkisen ja yksityisen sektorin kanssa, tai löytää perusteet toiminnalle kuntien välistä yhteistyötä lisäämällä. Näitä ajatuksia voitaisiin tutkia esimerkiksi valtakunnallisen Demo-hankkeen kautta.

Asiointiliikenne

Virtain kaupunki järjestää asiointiliikennettä Jäähdyshojasta, Kotalasta, Vaskuulta ja Äijännevalta. Väestön ikääntyessä ja linja-autovuorojen vähentyessä tarve asiointiliikenteen järjestämiseen on kasvanut myös muissa kylissä, mm. Härkösellä, Koronkylässä, Kurjenkylässä ja Liedenpohjassa. Virtain kylien kehittämissyödistyksen kyläyhdistyksiltä keräämien tietojen mukaan asiointiliikennettä tarvitsevia henkilöitä on lähivuosina noin 100.

Asiointiliikenne on sivistystoimen alainen palvelu, ja kuljetuksista vastaavat paikalliset taksiryrittäjät. Muita kaupungin henkilöliikennepalveluita ovat sivistystoimen alaiset koulukuljetukset sekä sosiaalitoimen alaiset vammaispalvelulain mukaiset kuljetukset, sosiaalihuoltolain mukaiset harkinnanvaraiset kuljetukset sekä vanhustyön piiriin kuuluvan päiväsaaran (päiväkeskuksen) kuljetukset.

Keskustelua on herättänyt, voitaisiinko kuljetuksia järjestää nykyistä asiakaslähtöisemmin ja kustannustehokkaammin. Kaupunginjohtaja nimitti elokuussa 2009 työryhmän selvittämään kuljetusten nykytilaa ja tutkimaan mahdollisuuksia eri hallintokuntien välisen yhteistyön lisäämiseksi. Työryhmän raportti valmistui 30.11.2009.

Tulevaisuudessa asiointiliikennettä tarvitsevien henkilöiden lukumäärän kasvuun tulee varautua ja ryhtyä pohtimaan keinoja, joilla asiointiliikennettä kehitetään sekä laadullisesti että määrällisesti vastaamaan kasvavaa palvelun tarvetta. Paikallisten taksiyrittäjien ammattitaitoa tulee hyödyntää kuten tähänkin saakka palveluiden suunnittelussa. Virtain kylien kehittämissyhdistyksen keräämä nimilistä palvelua tarvitsevista asiakkaista on toimitettu sivistys- ja sosiaalitoimelle, ja listaa tullaan tarkistamaan säännöllisin väliajoin.

Sivistystoimen alaisen asiointiliikenteen ja sosiaalitoimen alaisen sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetusten välistä koordinoinnin yhteistyötä tulee kehittää. Kuljetusten järjestämiseen liittyy kuitenkin monia eri lainsäädännöllisiä näkökulmia, jotka on huomioitava. Kuljetusten kehittäminen ja koordinointi vaativat pitkäjänteisyyttä ja hyvää yhteistyötä eri toimijoilta.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston kurseja järjestetään syys- ja kevätlukukausittain kaikissa kylissä. Yleisimpiä ovat kuntoliikuntakerhot naisille ja/tai miehille, minkä lisäksi kurssitarjonta vaihtelee kylittäin erilaisista kädentaidoista kyläteatteriin. Härkosessä ja Soininkylässä järjestetään myös luento- ja/tai teemailtoja ajankohtaisista tai muuten tärkeistä aiheista kuten paloturvallisuudesta.

Vähimmäisvaatimuksena kurssin järjestämiselle Virtain kansalaisopistossa on ollut seitsemän osallistujaa jokaisella kokoontumiskerralla. Taloudellisten säästöjen paineessa kansalaisopiston suunnitelmana on korottaa osallistujien vähimmäismäärä 10 henkilöön.

Vaatus vähintään kymmenestä osallistujasta koetaan kohtuuttomaksi sivukylillä. Kansalaisopiston kurssit ovat monelle kylälle ”viimeinen” julkinen palvelu mm. koulun ja

kaupan lopetettua toimintansa. Liikuntakursseilla voi nykyiselläänkin olla pitkälle toistakymmentä osallistujaa, mutta esim. kudonta- ja puutyökurseilla osallistujamäärää rajoittavat jo käytettävissä olevat tilat, joihin ei mahdu useampia kangaspuita tai puutyökaluja. Kylähistoriapiireihin ja muille vastaaville kursseille ei pelkästään aiheen vuoksi yleensä löydy 6–7 henkeä enempää osallistujia, vaikka kurssit voivat kuitenkin olla huomattavasti osallistujamääräänsä merkityksellisempiä kyläyhteisölle. Esimerkkinä tästä on vuosia kokoontunut Koron ja Vaskuun yhteinen kylähistoriapiiri, jonka työn tuloksena on yhteensä 650-sivuinen, kaksiosainen kylähistoria *Patalan pojista moneksi kyläksi*.

Kylien toivomuksena on, että kansalaisopistossa ja sivistyslautakunnassa tarkastellaan kokonaisvaltaisesti vaatimusta kylissä järjestettävien kurssien ryhmäkokojen suurentamisesta ja ryhmäkoot pidetään ainakin kylien kurssien osalta ennallaan. Mikäli osallistujien vähimmäismääräksi kuitenkin tulee kymmenen henkilöä, kurssin tarvetta ja esim. tilavaatimuksia kylissä tulee voida harkita myös tapauskohtaisesti ja järjestää mm. kudontakurssit pienemmällä osallistujamäärällä. Myös kylien oma aktiivisuus uusien vetäjien ja osallistujien etsinnässä on tärkeä, jotta kansalaisopiston toiminta saadaan jatkumaan kylissä ja kurssitarjontaa kehitettyä jopa yli kylärajojen.

Sivistyslautakunta nimitti 10.3.2010 Virtain edustajat valmistelutyöryhmään, joka selvittää edellytyksiä yhteisen Alueopiston perustamiseksi Virtain Kansalaisopiston, Ruoveden Opiston ja Mänttä-Vilppulan Autere-opiston kesken. Työryhmän tehtävänä on vuoden 2010 aikana selvittää mahdollisen alueopiston organisaatio isäntäkuntamallin mukaan, taloudelliset vaikutukset, opetuksen laadukkuus ja yhteinen toiminta- ja hallintomalli kokonaisuudessaan. Virtain kylien kehittämissyhistys seuraa työryhmän työskentelyä ja pyrkii vaikuttamaan tarpeen mukaan siihen, että kansalaisopiston toiminta Virtain kylissä ei heikkene mahdollisesti syntyvässä suuremmassa organisaatiossa.

Postinjakelu

Postipalvelulaki uudistetaan vuoden 2011 alkuun mennessä vastaamaan EU:n postidirektiiviä. Liikenne- ja viestintäministeriön asettaman postityöryhmän esitys

postipalvelulain uudistamisesta jätettiin ministeriölle 16.3.2010. Uuden lain tarkoituksena on edistää kilpailua ja tuoda postialalle uusia yrittäjiä. Tämän vuoksi mm. luovutaan kaikilta postialan yrittäjiltä haja-asutusalueiden postinjakelun turvaamiseksi kerättävästä maksusta. Haja-asutusalueiden postinjakelun rahoitus järjestettäisiin tulevaisuudessa antamalla tiettyjä helpotuksia yleispalveluvollisuuksista huolehtiville yrityksille (käytännössä Itella Oy) ja tukemalla palvelua julkisin varoin.

Koska haja-asutusalueiden postinjakelu ei ole liiketaloudellisesti kannattavaa toimintaa, on syytä pelätä että kohoavien kustannusten ja heikkenevien taloudellisten resurssien myötä palveluita karsitaan tulevaisuudessa nimenomaan haja-asutusalueilla, mikäli tällaiseen annetaan mahdollisuus. Lain pitäisi siten turvata pitkällä tähtäimellä edellytykset haja-asutusalueilla asuvien postin- ja sanomalehtien jakeluun.

Helpotuksia ja samalla säästöjä yksityisasiakkaiden postinjakeluun toisivat esityksen mukaan mm. tinkiminen vaatimuksesta toimittaa 1. luokan kirjelähetys perille seuraavaan päivään kello 16 mennessä, postitoimipisteiden karsiminen ja poikkeukset viisipäiväisestä postinjakelusta. Kirjeiden toimittamisella perille vasta viimeistään ”lähettämistä seuraavana *toisena* päivänä” voitaisiin vähentää yötyön tarvetta, tehostaa toimintaa ja mm. aikaistaa sanomalehtien jakelua haja-asutusalueilla. Sanomalehtien jakelu ei kuulu postilain piiriin, mutta haja-asutusalueilla Itella on kuitenkin ainoa jakelija, joten käytännössä laki säätelee myös kylien lehdenjakelua. Uudistusten myötä Itella pystyisi pidemmällä aikavälillä vähentämään työntekijätarvetta kaikkiaan 5000 henkilöllä.

Postinjakelun myöhäisyys harmittaa monessa kylässä. Yleisesti posti jaetaan puolen päivän ja kello 14 välillä, mutta varsinkin torstaisin viimeiset voivat saada postinsa vasta kello 16 aikoihin. Useat kokevat sanomalehden tilaamisen turhaksi, kun lehden voi saada laatikkoon vasta myöhään iltapäivällä. Postinjakelua pidetään tärkeänä palveluna, ja palvelun jatkumisesta varsinkin pidempien matkojen päähän sivukyliin ollaan huolissaan. Kylien kannalta postin- ja sanomalehdenjakelun aikaistaminen olisi toivottava asia. Jos toisaalta henkilökuntaa vähennetään huomattavasti, on pidettävä huolta, etteivät yhden jakajan reitit muodostu niin pitkiksi, että osa kylistä saa postinsa huomattavasti toisia myöhemmin.

Virroilla on tällä hetkellä kolme Itellan asiakaspalvelupistettä: keskustan, Liedenpohjan, ja Killinkosken asiamiespostit. Nykylain mukaan postin yleispalvelun tarjoajan on pidettävä jokaisessa kunnassa vähintään yksi yleispalvelua tarjoava toimipiste. Uudessa esityksessä toimipisteen tulisi sijaita ”kohtuullisen matkan päässä käyttäjän asuinpaikasta eikä vaatimusta asetettaisi kuntarajojen mukaan”. Toimipaikkoja poistuisi koko maassa arviolta 250. ”Kohtuullisen” matkan käsitteestä ei ole täsmällisiä määräyksiä. Ajateltaessa Virtain olosuhteita, joissa pisimmät matkat toimipisteeseen ovat nykyiselläänkin yli 30 kilometriä, olisi toivottavaa, että toimipisteiden määrää ei enää supistettaisi. Lähintä postia määritettäessä tulisi ottaa huomioon myös normaali asiointisuunta.

Postin yleispalvelujen tarjoajalla on velvollisuus postin keräilyyn ja jakamiseen ainakin viitenä päivänä viikossa. Harvat poikkeukset tästä säännöstä ovat koskeneet esim. saaristoa erityisen vaikeiden kulkuolosuhteiden vallitessa. Uuden lakiesityksen mukaan viisipäiväisyydestä voitaisiin tinkiä kaikissa niissä tapauksissa, joissa asiakkaan postin jakamisesta tulisi ”vähintään yhden kilometrin pisto” postinjakajan reitiltä. Pistolla tarkoitetaan matkaa yhteen suuntaan, ja sen täytyisi poiketa postinjakajan käyttämältä tieltä eikä matkan varrella olisi ketään muuta asiakasta. Posti tulisi kuitenkin jakaa piston päässä olevaan talouteen ainakin kerran viikossa, ja viranomaiskirjeen ja paketin saapumisesta pitäisi ilmoittaa välittömästi asiakkaalle. Postinjakelureitiltä poikkeavien postinjakelun avuksi voitaisiin esityksen mukaan ottaa käyttöön myös esim. postinsaajan luvalla suoritettava kirjeiden skannaus ja lähettäminen tämän jälkeen asiakkaan sähköpostiin.

Ei ole tiedossa, montaako taloutta poikkeaminen viisipäiväisestä jakelusta koskisi Virroilla; koko Suomen osalta arvio on 2000–3000 taloutta. Viisipäiväisestä jakelusta poikkeamisen hyväksyminen alueilla, joissa ei ole erityisiä liikenteellisiä esteitä, ja joissa välimatka postinjakoreitiltä ei ylitä lakiesityksen mukaista, alueella sovellettua ”kohtuullista” asiointimatkaa lähimpään postin toimipisteeseen, heikentää huomattavasti haja-asutusalueiden postipalveluja ja asettaa kansalaiset entistä epätasa-arvoisempaan asemaan palveluiden suhteen. Sen sijaan, että mahdollisuus kirjattaisiin lakiin, poikkeamista jokaisena arkipäivänä tapahtuvasta jakelusta voitaisiin soveltaa tapauskohtaisesti, mikäli sekä posti että

asiakas ovat asiasta yksimielisiä. Periaatteessa kaikilla vakituisesti haja-asutusalueella asuvilla tulisi olla tulevaisuudessakin oikeus saada postinsa jaetuksi tarpeen mukaan joka jakelupäivä omaan postilaatikkoon, joka sijaitsee suunnilleen samalla etäisyydellä kiinteistöstä kuin muutkin alueen postilaatikat.

Lakiesityksen mukaan haja-asutusalueella kotitalouksien postilaatikat tulisi sijoitella ”kohtuullisen matkan päähän paikalliset olosuhteet huomioonottaen”. Kuten nykyisinkin liikuntaesteisillä ja vanhuksilla on oikeus saada pyynnöstään posti tontin rajalle ajo- tai kulkuliittymään sijoitettuun postilaatikkoon, mutta ”vanhuksen” ikäraja nousee esityksen mukaan 75 vuodesta 80 vuoteen. Palvelu edellyttää, että samassa taloudessa ei asu nuorempia henkilöitä tai jos asuukin, palvelun saava vanhus on suurimman osan ajasta yksin. Palvelun ulkopuolelle jäävä postin saaja voi sopia jakelun erikoiskohtelusta ”korvausta vastaan.” Kylissä asuvien vanhusten kannalta olisi suotavaa, että postinkantopalvelun ikäraja ei nousisi ja palvelussa oltaisiin muutenkin joustavia tapauskohtaisen harkinnan mukaisesti siten, ettei erityisesti vanhemman väestön tarvitsisi maksaa muita enemmän peruspalveluista.

Virtain kylien kehittämissyhdistys on jättänyt yllä olevan tekstin lausuntona Liikenne- ja viestintäministeriölle postipalvelulain uudistamisesta.

Liikuntamahdollisuudet

Kylissä ollaan huolissaan liikuntapaikkojen kunnosta ja heikkenevistä liikuntamahdollisuuksista. Lähes jokaisella kylällä on yleinen uimaranta ja osassa kyliä urheilukenttä. Uimarannat ja urheilukentät ovat kaupungin ylläpitämiä, vaikka käytännössä useat kyläyhdistykset ovat sopineet mm. alueiden siivouksen hoitamisesta talkoovoimin. Vaikka kyläyhdistys hoitaisikin esim. uimarannan kokonaan, on hyvä myös selvittää vastuukysymykset esim. uimarantojen lasinsirujen tai muiden vahinkojen varalta kaupungin kanssa. Uimarantojen ja urheilukenttien hoidossa ja kehittämisessä kylien on hyvä oma-aloitteisesti ottaa yhteyttä kaupunkiin mm. kunnostamistarpeiden osalta. Myös toiminnan järjestämisessä uimarannoille ja urheilukentille kylät ovat avainasemassa.

Kaupunki ylläpitää Virtain keskustan tuntumassa Pukkivuoren latujen lisäksi Härköskylään kiertyvää Kalevin kierrosta, Jäähdyspohjan latua ja näiden väliin jäävää Suonijärven lenkkiä. Muissa kylissä kaupunki on ylläpitänyt latuja enää ainoastaan kyläkoulujen välittömässä läheisyydessä. Kylien omia latuja on vedetty vaihtelevasti yksityisin ja osin kyläyhdistysten voimin. Killinkoskella on kyläyhdistyksen ylläpitämä valaistu ulkoilureitti, Saukon kierros kävelyä ja hiihtoa varten. Useassa muussa kylässä olisi tarvetta vastaavanlaiselle ladulle, mutta kaupungin perustamina ja ylläpitäminä latuja tuskin tullaan kyliin saamaan. Kylien omana toimintana ja yhteistyössä kaupungin kanssa latureitin suunnittelu ja rakentaminen olisivat kuitenkin useassa kylässä toteuttamiskelpoisia ja kylän vetovoimaisuutta lisääviä hankkeita.

Jääkiekkokaukaloiden ja luistinratojen kunnostus ja ylläpito on hoidettu kaupungin toimesta kyläkoulujen sekä Äijännevan vanhan koulun yhteydessä. Kylissä on myös omia liikuntapaikkoja kuten tenniskenttiä, melonta- ja patikointireittejä, retkiluistelurata ja kuntosali sekä mahdollisuuksia moniin muihin. Liikuntapaikkojen ylläpidossa ja kehittämisessä kylien oma aktiivisuus on tärkeää. Mikäli kylällä on esittää perustellut suunnitelmat liikuntapaikkojen kunnostuksesta ja ylläpidosta, on myös helpompaa ja hedelmällisempää keskustella kaupungin kanssa mahdollisesta yhteistyöstä esim. rahoituksen järjestämiseksi.

Asuminen

Vesihuolto ja jätevedet

Kylien vesihuolto on hoidettu pääsääntöisesti kylien omien vesiosuuskuntien kautta. Virrat on ollut tässä toiminnassa edelläkävijä koko Suomenkin huomioiden. Puhtaan veden saanti on siten varmistettu suurelle osalle Virtain kylien asukkaista.

Tulevaisuudessa ongelmaksi voi muodostua osuuskuntia hoitavien vastuuhenkilöiden ikääntyminen ja uusien turvallisuusmääräysten myötä kohoavat vaatimukset mm.

työmäärälle. Vaihtoehtoja ongelman ratkaisemiseksi ovat toiminnan keskittäminen ja uusien sukupolvien saaminen mukaan toimintaan.

Kylien jätevedet kuntoon -hankkeen myötä tehtiin v. 2005 haja-asutusalueiden jätevesihuollosta esiselvitys, jossa vertailtiin keskitetyn ja kiinteistökohtaisen järjestelmän etuja ja haittoja sekä kustannuksia. Selvitystyön aikana todettiin, että keskitetty järjestelmä on taloudellisesti järkevä vain muutamien suurempien kyläkeskusten alueella. Harvaan asutulla alueella talouksien on siten tehtävä kiinteistökohtaiset ratkaisut jätevesien hoitamiseksi.

Niissä kylissä, joissa keskitetyn jätevesijärjestelmän rakentaminen on taloudellisesti perusteltavissa, kyläyhdistyksen kannattaa kerätä tiedot mahdollisesti järjestelmään osallistuvista talouksista, tehdä suunnitelma työn organisoinnista ja ottaa yhteyttä kaupunkiin järjestelmän lopullisten kustannusten selvittämiseksi. Tämän jälkeen taloudet voivat päättää lopullisesti osallistumisestaan järjestelmään.

Vaatimuksia vuoteen 2014 mennessä toteutettavista jätevesijärjestelmistä pidetään haja-asutusalueilla yleisesti kohtuuttomina. Kylien asukkaiden on hyvä rauhassa tutkia eri vaihtoehtoja kunnes yhteisten järjestelmien mahdollisuudet on kartoitettu, järjestelmät todetaan toimiviksi ja mahdolliset muutokset jätevesidirektiiviin selviävät. Uusien rakennusten osalta edellytetään kuitenkin jätevesijärjestelmän rakentamista tai liittymistä toimivaan järjestelmään. Kylien vanhemman väestön osalta pyritään vaikuttamaan aggressiiviseen markkinointiin sekä levittämään tietoa siitä, että heidän ei mahdollisesti tarvitse muuttaa taloutensa jätevesijärjestelmiä.

Varsinkin kylissä, joissa on huomattava määrä kesäasukkaita, koetaan jätepisteiden liikakuormitus ongelmaksi. Kuormituksen lisääntyessä olisi suotavaa, että jätelavat tyhjennettäisiin useammin. Asiaan pyritään vaikuttamaan ottamalla yhteyttä kaupunkiin sekä jätteistä huolehtivaan yritykseen. Myös jätepisteiden yleinen siisteys ja ennen kaikkea pisteisiin kuulumattomien jätteiden kuten akkujen, maalien ja muiden ongelmajätteiden määrä on jatkuva ongelma. Asiaan on vuosien ajan pyritty vaikuttamaan mm. valistustyön ja

ongelmajätteiden keräysten kautta. Toimenpiteitä tulee jatkaa, ja kyläyhdistysten ja muiden kylien toimijoiden on hyvä muistaa tiedottaa jätepisteiden asianmukaisesta käytöstä säännöllisesti niin vakituisille kuin kesäasukkaille esim. kesätapahtumien yhteydessä. Jätepisteiden kuormittaminen sinne kuulumattomilla jätteillä lisää jätehuoltokustannuksia, ja jätepisteiden oikea käyttö on siten kaikkien kyläläisten etu.

Kaavoitus- ja lupa-asiat

Kyläkaavan avulla pystytään yksityiskohtaisesti ohjaamaan kylän maankäyttöä ja osoittamaan mm. uudet rakennuspaikat. Esimerkkinä onnistuneesta ja kylää hyödyttäneestä kaavoitusprosessista on Killinkosken kyläkaavan valmistelu. Prosessin aloitti v. 2005 opiskelijatyönä tehty kartoitus kylän rakennuskannasta. Varsinainen kaavoituksen edellyttämä ja lakisääteinen kulttuuri- ja maisemahistoriallinen selvitys toteutettiin myöhemmin kylän omana hankkeena, jolloin inventointi tuli maksamaan huomattavasti vähemmän kuin kaupungin teettämänä. Inventoinnissa käytiin lävitse kaikki kylän rakennukset ja tontit ja määritettiin, mitä kylästä halutaan säilyttää ja mitä alueita on käytettävissä uudisrakentamista varten. Inventointi ja kaavoitus lähtivät liikkeelle kylän omasta aloitteesta, jolloin kyläläiset olivat alusta lähtien mukana suunnittelussa eikä kaavoituksen seurauksena ole syntynyt ristiriitoja esim. rakennusten suojelumerkinnöistä tai kyläläisille tärkeiden alueiden säilyttämisestä. Killinkosken kyläkaava (asemakaavan muutos ja laajennus) on luonnosvaiheessa.

Kyläkaava on jo valmisteluvaiheessa osoittautunut Killinkoskella tärkeäksi tueksi kylän asukashankinnalle. Seuraavaksi kyläkaavaa alettaneen laatia Liedenpohjan alueelle kylän oman aloitteen pohjalta.

Varoittaviakin esimerkkejä kaavoituksen aiheuttamista ristiriidoista on kuitenkin olemassa. Ongelmia tuleekin pyrkiä vähentämään ylläpitämällä jatkuvaa ja rakentavaa vuoropuhelua kylien asukkaiden ja kaupungin kaavoitus- ja rakennuslupaviranomaisten välillä. Tärkeätä olisi, että silloinkin kun kaavoitus aloitetaan kaupungin toimesta, kylien asukkaat ja yritykset olisivat tietoisia suunnitelmista ja toimenpiteistä ja kyliä kuunneltaisiin jo ennen

kaavoituksen aloittamista. Vaikka asukkailla onkin kaavoitusprosessin aikana mahdollisuus useaan otteeseen antaa palautetta kaavasta, saattaa luonnosvaiheessakin olevan kaavan käsittely aiheuttaa turhia ristiriitoja ja ylimääräistä työtä, mikäli asukkaiden ääni puuttuu kaavoitustyöstä.

Rakennuslupa-asioista erityisesti rantarakentamista koskevat rajoitukset harmittavat maanomistajia monessa kylässä. Epäselvissä tapauksissa maanomistajan kannattaa aina ottaa ensimmäiseksi yhteyttä rakennuslupaviranomaiseen varman ja ajanmukaisen tiedon saamiseksi rakennusoikeuksista. Samalla Virtain kaupungin olisi käytävä jatkuvaa keskustelua ympäristöviranomaisten kanssa joustavamman lupapolitiikan aikaansaamiseksi haja-asutusalueille ja päätösvallan siirtämiseksi enenevässä määrin kunnan omalle vastuulle tiettyjen yleisten periaatteiden alaisuudessa. Rantoja ja vesistöjä tulee suojella, mutta kylissä, joissa on runsaasti tilaa rakentaa ja asua, pitäisi pystyä soveltamaan rakennusmääräyksiä väljemmin kuin alueilla, joissa ei ole esim. vesistöjä. Etsittäessä Virroille lisää niin vakituisia kuin huvila-asukkaita, mahdollisuudet rannanläheiseen rakentamiseen ja rakennuslupa-asioiden joustavuus olisivat ehdottomia kilpailuvaltteja.

Arjen turvallisuus

Turvallisuuden tunne on yksi hyvinvoinnin perustekijöistä. Arjen turvallisuuden keskeisiä osa-alueita ovat toimivat peruspalvelut, turvalliset päivähoitopaikat ja koulut, liikkumisen turvallisuus, riittävä sosiaalinen verkosto, turvallinen asuin- ja työympäristö sekä nopea avun saanti tarvittaessa. Pitämällä huolta kylien arjen turvallisuudesta varmistetaan lapsille hyvä kasvuympäristö ja tuetaan ikääntyvien asumista omissa kodeissaan sekä luodaan edellytykset kylien asukashankinnalle ja maaseudun säilymiselle elinvoimaisena.

Kylien turvallisuutta voitaisiin tulevaisuudessa kartoittaa kyläyhdistysten ja Virtain kylien kehittämissyhistyksen organisoimana toimintana. Yksi tapa on käydä kylittäin läpi turvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja laatia kylille arjen turvallisuusohjelmat osana tavoitteellista kyläsuunnittelua. Virtain kylien kehittämissyhistys voisi ottaa myös

järjestääkseen eri kylissä esim. ensiapu- tai turvakursseja tai -luentoja yhteistyössä alalle erikoistuneiden toimijoiden kanssa.

Peruspalveluiden toimivuus ja sosiaalinen turvallisuudentunne

Kyliä peruspalveluista koulujen, päivähoitopaikkojen ja kauppojen säilyttämistä ja kehittämistä, palveluauton tarvetta, asiointiliikenteen kehittämistä sekä postipalveluiden ja harrastusmahdollisuuksien säilyttämistä on käsitelty jo edellä. Terveystieteillä on suuremmissa kylissä vastaanotot kerran kuussa, ja kaupungin kotisairaanhoidon- ja kodinhoitopalveluita on saatavissa tarvittaessa myös kyläkuntiin. Näiden palveluiden säilymisestä ja laajentamisesta on mahdollisuus huolehtia esim. palveluautosuunnitelman ja koulujen käytön kehittämisen kautta.

Yksityisen sektorin palveluina kylissä on mm. kodinhoito- ja hoivapalveluita, hieroja, kampaajia ja mökkitalkkareita. Yksityisten palveluiden säilymisessä ja palvelutarjonnan kehittämisessä on avainasemassa kylien onnistunut asukashankinta ja ennen kaikkea uusien yrittäjien saaminen kyliin.

Peruspalveluiden säilymisen merkitys kylässä ei ole ainoastaan tietyn palvelun saatavuudessa vaan toimivissa ihmisissä, jotka ylläpitävät kylissä sosiaalista kanssakäymistä ja turvaverkostoa. Tuttu postinjakaja huomaa, jos vanhus ei ole hakenut edellisen päivän postia ja naapurissa voidaan pitää silmällä mökkitietä asiattomien vieraiden varalle. Vaikka kaikki eivät kylissäkään ole tekemisissä toistensa kanssa ja yksityisyyden tarve on yhtä suuri kuin missä tahansa muualla, on kylille kuitenkin ominaista yhteisöllisyyden tunteen ja me-hengen ylläpitäminen. Tarpeen tullen kylistä löytyy aina talkooväkeä ja naapuriapua.

Tiet, kevyt liikenne ja katuvalot

Tieverkostojen rappeutuminen ja teiden kunnossapidon heikentyminen ovat yleisiä huolenaiheita kylissä. Hyvässä kunnossa oleva tiestö on tärkeä tekijä arjen turvallisuuden muodostumisessa. Teiden kunto vaikuttaa kylissä asuvien ja toimivien ihmisten ja yritysten jokapäiväiseen elämään, minkä lisäksi ensihoidon, pelastuslaitoksen ja poliisin ajoneuvojen on päästävä tarvittaessa kohteeseensa huonoissakin olosuhteissa mahdollisimman nopeasti.

Pääosa haja-asutusalueiden teistä on yksityisteitä, joiden omistajina ovat tiekunnat eli tien vaikutuspiirissä olevat kiinteistöt ja tilat. Valtion määrärahat riittävät ainoastaan yksityisteiden peruserustushankkeisiin, joten teiden kunnossapitoon avustuksia ei ole tältä suunnalta saatavissa. Virtain kaupunki on kuitenkin nähnyt yksityisteiden hyvän kunnan strategisesti merkittävänä ja pitänyt yksityistieavustukset kohtuullisella tasolla. Kaupungin avustamia yksityisteitä on yhteensä noin 460 kilometriä.

Kaupungin myöntämät avustukset käytetään pääasiassa yksityisteiden talvikunnossapitoon eli käytännössä teiden avaruskulujen kattamiseen. Yleiset säästöpainot, kilpailuttaminen ja rahamäärältään edullisimman tarjouksen suosiminen ovat johtaneet arveluttavaan kierteeseen: kun urakat vedetään aina vain tiukemmille, ei yrittäjä pysty kehittämään ja uusimaan kalustoaan ja työn laatu kärsii. Ongelmat tulivat erityisen selvästi esille kylmänä ja suhteellisen runsaslumisena talvena 2009-2010. Myös kesäkunnossapito suoritetaan nykyisin aikaisempaa kevyemmällä kalustolla. Tiet pystytään pitämään suhteellisen ajettavassa kunnossa, mutta teiden runkojen ylläpitoon ei ole enää mahdollisuuksia. Onkin arvioitavissa, että tulevaisuudessa on edessä vielä suurempia ongelmia kyläteiden kunnan kanssa.

Valtion hallinnoimista teistä vastaava organisaatio uudistui vuoden 2010 alussa, kun Tiehallinto yhdistyi toimintansa aloittaneisiin Liikennevirastoon ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin. Tiehallinnon keskushallintoa vastaa nykyinen Liikenneviraston tieosasto. Tiepiirit eli alueorganisaatioina hallinnoitu käytännön teiden rakentaminen ja ylläpito kuuluvat alueellisten ELY-keskusten liikenteen ja infrastruktuurin vastuualueille.

Virtain kylien kehittämissyhdystys ja yksittäiset kylät voivat vaikuttaa ELY-keskusten ylläpitämiin teihin lähinnä antamalla lausuntoja ja tekemällä aloitteita.

Kyläkokouksissa tuli toistuvasti esille, että kyliä halkovilla vilkasliikenteisillä teillä aiheutuu vaaratilanteita aivan liian usein, mutta esim. jo olemassa olevat suunnitelmat kevyen liikenteen väylistä eivät etene. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi seuraavat toimenpiteet katsotaan Virtain kylissä tarpeellisiksi:

1) Kevyen liikenteen väylät:

- Jäähdysohja–Raiskintie (Tie 66): Väylä palvelisi kylän asukkaiden ohella myös vapaa-ajanasukkaita ja matkailijoita, joita on kylässä runsaasti. Nykyisellään tiellä on levennetyt reunat, mutta erityisesti raskas liikenne on niin vilkasta, että tiellä on turvatonta kävellä ja pyöräillä. Vaaratilanteita syntyy varsinkin tien kapeammissa, kaiteella varustetuissa kohdissa.
- Koron kyläkeskuksen alue (Tie 65): Kylän liikenneturvallisuutta on pyritty parantamaan taajamaporttien ja nopeusrajoitusten avulla. Liikenne Vaskivedentiellä on kuitenkin niin vilkasta, että kyläkeskuksen halkomalla tiellä on turvatonta kulkea. Ratkaisuksi on esitetty tien 65 kaventamista kylän kohdalla ja kevyen liikenteen väylän/jalkakäytävän rakentamista tien reunaan.
- Liedenpohjan kylätaajaman alue (Tie 66): Tiellä on kova liikenne ja turvatonta liikkua erityisesti koululaisille.
- Vaskivedellä kevyen liikenteen väylän jatkaminen ainakin seurantalolta huoltamolle (Tie 65): Liikenne on vilkasta ja nopeudet rajoituksista huolimatta liian kovia. Tie on turvaton erityisesti koululaisille.

2) Katuvalot

- Härkönen: Ala-Härkösentie–Höyrytie (Tie 65)
- Kotalan kylätaajaman alue (Tie 23)
- Kurjenkylän keskusta (Tie 694)

- Vaskiveden keskusta (Tie 65): lisää valoja Virtain keskustan suuntaan
- Vaskuun kyläkeskuksen alue (Tie 3352)

3) Muuta

- Kääntymiskaista Liedempohjan kylän liittymään: risteys on liikenneturvallisuuden kannalta vaarallinen.
- Nopeusrajoitusten tarkistaminen mm. Härkösen, Liedempohjan, Ohtolan (Tie 68) ja Vaskiveden kylien alueella. Koron ja Vaskiveden osalta tulisi selvittää myös mahdollisten hidasteiden käyttö nopeuksien laskemiseksi kylien alueella.

Yksittäisenä mutta mahdollisesti useaa kylää hyödyttävänä hankkeena on tullut esiin kevyen liikenteen väylän rakentaminen vanhan Haapamäki-Pori -rautatien pohjalle Kotalasta Vaskuulle. Ajatuksena rautatien pohjalle rakennettu väylä tarjoaisi kävelijöille ja pyöräilijöille hyvän mahdollisuuden turvalliseen tien 23 ohittamiseen ja lisäksi koulu- ja työmatkapyöräilyä sekä Vaskuun-Koron-Härkösen että Kotalan suunnasta keskustaan, mutta hankkeen käytännön toteutus ei välttämättä ole yksinkertainen. Lisäksi ratahallintokeskuksessa on parhaillaan meneillä selvitys liikenteen mahdollisesta uudelleen käynnistämisestä Virtaita koskevalla rataosuudella. Selvityksen vuoksi rataosuus on toimenpidekiellossa ja myös radan käyttöä resiina-ajeluihin ym. virkistystarkoituksiin on rajoitettu.

Liikenneturvallisuutta parantaisi osaltaan myös kylien tuominen paremmin esiin vilkasliikenteisten pääteiden varsilla. Kylien imagon nostamisen lisäksi kyläkeskusten esiin tuominen palvelisi osaltaan myös yrittäjiä, jos esim. matkailijat saataisiin pysähtymään kylien kohdalla.

Kylien imago-kampanja voitaisiin suunnitella ja toteuttaa kylien yhteisenä hankkeena sopivien yhteistyökumppanien, esim. kaupungin ja Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Hanke voitaisiin aloittaa Härkösen kyläkokouksessa esiin tulleella ajatuksella kylien bussipysäkkien uudistamisesta talkoovoimin siistimmiksi, värikkäämmiksi ja

huomiota herättävämmiksi. Kylien risteykset ja kyläkeskusten rajat voitaisiin tuoda nykyistä paremmin esille esim. omilla kyläkylteillä, maitolaitureilla, aidoituksilla, istutuksilla tai näitä helpoimaisemmillä keinoilla, esim. yksinkertaisilla veistoksilla.

Tietoliikenneyhteydet

Ilman riittäviä viestintäyhteyksiä kansalaiset eivät voi käyttää tietoyhteiskunnan palveluja. Haja-asutusalueilla tietoliikenneyhteyksistä tulee huolehtia jo yksin kotieläintilojen ja muun yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi. Toimivat tietoliikenneyhteydet ovat kylille tärkeitä myös asukashankinnan vuoksi, sillä mm. etätöiden tekeminen ja uusien yritysten perustaminen kyliin eivät onnistu ilman varmuutta tietoliikennepalveluiden toimivuudesta.

Valtioneuvosto teki v. 2008 periaatepäätöksen valtakunnallisesta laajakaistahankkeesta. Toimintamallina on ollut, että teleyritykset huolehtivat kattavien ja edullisten viestintäpalvelujen tarjonnasta markkinaehtoisesti. Koska tällaisen, pelkästään liiketaloudelliseen kannattavuuteen perustuvan toiminnan uhkakuvana on mm. haja-asutusalueiden tietoliikennepalveluiden kehittämisen hidastuminen tai jopa karsiminen, katsottiin ministeriössä, että tarvitaan teleyritysten toiminnan kiinteämpää valvontaa sekä myös julkista tukea viestintäyhteyksien rakentamiseen. Valtioneuvoston ohjelman mukaan vuoden 2015 loppuun mennessä lähes kaikkien (99 %) vakinaisten asuntojen sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisten toimipaikkojen tulee olla enintään kahden kilometrin etäisyydellä 100 megabitin yhteyden mahdollistavasta valokuitu- tai kaapeliverkosta. Verkoston rakentamiseen on mahdollista saada julkista tukea tiettyjen kuntaosuuksien mukaisesti.

Virtain kylissä ongelmat laajakaistan ja matkapuhelinten toimivuuden kanssa koskevat erityisesti muutamia katvealueita teleyritysten toiminta-alueiden rajoilla. Virrat ei ole tällä hetkellä mukana valtioneuvoston laajakaistahankkeessa. Virtain kylien kehittämisselvitys selvittää yhdessä kyläyhdistysten kanssa riittävien laajakaistayhteyksien ulkopuolelle jäävien talouksien määrän, ja pyrkii yhteistyössä kaupungin ja teleyritysten kanssa miettimään

ratkaisuja laajakaistayhteyksien kehittämiseksi. Alueiden tietoliikenneyhteyksien parantamiseksi tulisi kaupungin toimesta ottaa yhteyttä myös muihin teleyrityksiin ja kilpailuttaa palvelut.

Nopea avun saanti

Toimivat tietoliikenne- ja puhelinyhteydet ovat välttämättömiä myös silloin, kun paikalle tarvitaan nopeasti ambulanssi, paloauto tai poliisi. Hätäkeskukset ovat yhdistymässä suuremmiksi yksiköiksi ja loitontumassa maantieteellisesti yhä kauemmaksi. Suunnitelmien mukaan Tampereella sijaitseva Pirkanmaan hätäkeskus yhdistyy vuoteen 2013 mennessä Satakunnan hätäkeskuksen kanssa, ja uusi toimipaikka sijaitsee Porissa. Vaikka ensihoidon ja sairaankuljetuksen, pelastuslaitoksen ja poliisin paikallisilla toimijoilla voi vielä olla paikallistuntemusta, toimivat kaikki hätäkeskuksen alaisuudessa olevat yksiköt kuitenkin täältä saatujen tietojen varassa. Hätäkeskuksissa työntekijöiden on suuren toimialueen osalta luotettava yhä enemmän GPS-paikannusjärjestelmään.

Järjestelmä voi itsessään olla toimiva, mutta käytännössä se toimii juuri niin hyvin kuin sinne syötetyt tiedot ovat oikeita ja täsmällisiä. Nykyisellään paikannusjärjestelmässä on puutteita jopa Virtain keskustan lähialueilla. Kyläkokouksissa tuli selville, ettei paikannusjärjestelmään ole syötetty oikeita tietoja esim. Liedenpohjan kylän päätiestä tai alueen kaikista kyläteistä. Yhdenkin kirjaimen virhe järjestelmän tiedoissa aiheuttaa sen, että paikannusjärjestelmään luottavassa hätäkeskuksessa ei löydetä avuntarvitsijan osoitetta eikä apu siis löydy perille ainakaan niin nopeasti kuin sen pitäisi.

Kaikki Virtain katujen ja teiden nimet sekä myös käytännön ajo-ohjeet tulisi käydä lävitse GPS-järjestelmän osalta ja tarkistaa, että tiedot ovat oikein. Haja-asutusalueilla tulisi myös tarkistaa, että talojen numerot on merkitty näkyvästi, jotta pelastusajoneuvot löytävät paikalle ja apua voidaan ylipäätänsä lähettää. Näin taataan mahdollisimman nopea avunsaanti myös tulevaisuudessa.

Kylistä Killinkoskella on oma VPK ja Ikkalassa, Kotalassa, Kurjenkylässä, Liedenpohjassa ja Vaskivedellä kylien pelastusosastot. Pelastusosastojen toimintaa pitäisi elvyttää ja kehittää mm. yhteisillä harjoituksilla. Asiaa varten löytyy resursseja, mutta aloitteen olisi hyvä lähteä kylien yhteisenä esityksenä Tampereen aluepelastuslaitokselle.

Asuin- ja työympäristön turvallisuus

Turvallisuudessa on tärkeää nimenomaan kokemus, tunne turvallisesta olosta. Jos sudet tai karhut pelottavat, niin ne pelottavat ja turvallisuuden tunne on poissa oli susia ja karhuja liikkeellä yksi tai kymmenen. Asiaa on turha yrittää järkeillä syksyn ja talven hämärissä metsäisillä kouluteilla tai pihapiireissä.

Luonnon monimuotoisuus on suuri rikkaus eikä petovihaan ole mitään syytä. Jos kuitenkin hyväksytään se, että susien ja karhujen määrä lisääntyy ja näitä kotieläimille ja poikkeustapauksissa ihmisillekin vaarallisia eläimiä liikkuu yhä enemmän siellä, missä ihmiset asuvat ja hankkivat toimeentulonsa, on myös yhteiskunnan otettava vastuunsa asukkaiden ja luonnon yhteensovittamisesta. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. lasten koulukuljetusten ulottamista susialueilla pienillekin matkoille ja kotioville saakka. Susilaumojen liikkeiden seuraamiseen ja olinpaikasta tiedottamiseen kylien asukkaille löytynee uusia, innovatiivisia keinoja nykytekniikoiden avulla. Myös asiallinen suhtautuminen petoeläimiin, tiedotus ja opastus sekä avoin yhteistyö viranomaisten ja kyläläisten välillä lisäävät turvallisuuden tunnetta.

Ympäristö

Puskittuminen

Tienvarsien, joenpenkkojen ja järvenrantojen puskittuminen oli yksi jokaisessa kyläkokouksessa esiin nousseista huolenaiheista. Vapaina rehottavat pusikot sulkevat näköalat ja piilottavat kauniit järvi- ja kylämaisemat. Pajukoiden nopean kasvun vuoksi

raivaustyöt ovat nykyisellään olleet riittämättömiä, ja raivatut pusikot kasvavat entisiin mittoihinsa muutamassa vuodessa.

Puskien raivaamiseksi, maisemien avaamiseksi ja kylien yleisilmeen parantamiseksi laaditaan hankesuunnitelma, jonka toteuttajiksi saataneen Virtain kylien kehittämissyhteistyksen ohella myös mm. TAMK ja Virtain kaupunki. TAMK:n Virtain toimipisteessä v. 2011 alkavan agrologikoulutuksen kautta on mahdollista saada oppilastöinä mm. suunnitelmat pusikoiden raivaustarpeista sekä pusikoitumisen estämisestä tulevaisuudessa. Hankkeen avulla voitaisiin myös tutkia mahdollisuuksia raivatun puuaineksen käyttöön bioenergiana. Mikäli kylien yhteisenä projektina puuainesta saadaan kerättyä tarpeeksi myyntiä varten, voitaisiin tuloilla kustantaa raivaustyöt tai ainakin alentaa näiden kustannuksia, hankkia lisätöitä metsäkoneyrittäjille ja mahdollistaa puskien raivauksen jatkuminen tulevaisuudessakin. Kyläyhdistysten osuutena hankkeessa tulee olemaan lupien kysyminen maanomistajilta raivaustöitä varten.

Tienvarsipusikoiden poiston ohella kylämiljöiden ja aidon maaseutumaiseman hoitoon kuuluvat rakennuskannan vaaliminen, viljelymaiseman ylläpitäminen ja vesistöjen kunnossapito. Myös metsien monimuotoisuuteen tulee kiinnittää huomiota tehometsätalouden rinnalla. Varsinkin kyläkeskusten ja maanteiden varsien osalta tulisi lisäksi kiinnittää huomiota soraomonttujen ym. maisemointiin sekä risteys- ja levähdysalueiden ja pihojen yleiseen siisteyteen.

Kylien imago-kampanjaa eli kyläalueiden esiin tuomista erityisesti vilkasliikenteisten pääteiden varsilla käsiteltiin jo liikenneturvallisuuden parantamisen yhteydessä. Tienvarsipusikoiden raivaus ja kylien ja talojen hyvästä hoidosta kertova yleisilmeen siisteys ajavat samaa asiaa. Mikään ei estä kyläkuntia ideoimasta myös muita keinoja kylien ”koristelemiseksi” vaikkapa yhteistyössä paikallisten taiteilijoiden ja käsityöläisten kanssa.

Vesistöt

Virtain suuret vesistöt ovat voimavara vapaa-ajan vietoille niin vakituisille kuin kesäasukkaille ja matkailijoille. Kylissä tarjolla olevat vesien virkistyskäyttömahdollisuudet ovat itsessään kilpailuvaltti, minkä lisäksi varsinkin veneily ja kalastus voisivat tarjota tilaisuuksia uusille yrittäjille ja kylämatkailun kehittämiseksi. Esimerkiksi Kotalan erityispiirteenä ja matkailullisena vetovoimatekijänä ovat Pihlajaveden reitin Kotalan kosket (n. 2,5 km). Kosket muodostavat merkittävän kalastuskohteen, jonka kävijämäärä on vakiintunut nykyisellään n. 1200–1500 kävijään vuodessa.

Kylien veneilijöille tarjoamia palveluita on parannettu kylien omina hankkeina paikallisen toimintaryhmän ja kaupungin tukemina. Kotalan satamahankkeessa parannettiin mm. uimarantaa ja venesatamaa, ja Koronkylään on tehty veneenlaskupaikka ja venelaituri. Liedenpohjan laiturihanke valmistuu kesällä 2010. Härköskylässä vastaava hanke on suunnitteluvaiheessa. Vaskivedellä on suunniteltu hanketta Tyrkönlahdelle johtavan väylän ruoppausta ja vierasvenesataman rakentamista varten. Vastaava suunnitelma on olemassa myös Ohtolassa. Jäähdyspohjassa venesatama- ja laiturihanketta on viritelty vuosia, mutta hankkeelta puuttuu tällä hetkellä vetäjä.

Virtain vesistöt ovat vedenlaadultaan pääosin hyviä. Joissakin vesistöissä on koettu veden pinnan laskevan etenkin kesäisin liian alas, mikä on vaikeuttanut vesistön virkistyskäyttöä. Monien vesistökunnostushankkeiden tavoitteena onkin kesäaikaisen vedenpinnan nostaminen. Virtain kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 2.6.2008 kokouksessaan Virtain vesistöjen toimenpideohjelman vuosille 2008–2011. Ohjelmassa on esitetty ne kunnostuskohteet, joihin kaupunki tulee keskittymään lähivuosien aikana. Hankkeiden toteuttamisesta päätetään vuosittaisen talousarvion laadinnan yhteydessä. Vesistöjen kunnostushankkeita on tällä hetkellä menossa tai suunnitteluvaiheessa Vermasjärvellä, Kurjenjärvellä, Toisvedellä, Vaskuunjärvellä ja Havanganjärvellä. Vesistökunnostushankkeissa on tärkeää kylien ja ennen kaikkea osakaskuntien ja rannanomistajien aloitteellisuus. Hankkeet viipyvät luvan- hakuvaiheessa ympäristölupavirastossa 1-2 vuotta, eivätkä kylät voi vaikuttaa lupapäätösten nopeuttamiseen.

Luontopolut ja ulkoilureitit

Virroilla merkittyjä luontopolkuja on Virtain kylissä Jäähdyspohjan Torisevan luontopolku, Kotalan koskien polku sekä Lakeisnevan aarnimetsäpolku Killinkosken ja Kotalan välimaastossa. Virtain keskustan tuntumassa on Marttisen ja Myllyojan luontopolut. Ulkoilureiteistä Pirkan taival (E6-vaellusreitistö) kulkee Kotalan, Jäähdyspohjan, Herrasen, Härkösen, Koron ja Vaskiveden kautta. Kylistä mm. Kurjenkylässä ja Vaskivedellä on myös omia luontopolkuja.

Kylien luontopolkuja toivottaisiin kunnostettavan, laajennettavan ja merkittävän nykyistä paremmin. Uusia polkuja ja ulkoilureittejä kaivattaisiin mm. Äijännevalle. Virroilla olisikin tarjolla runsaasti käyttämättömiä mahdollisuuksia luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseen varsinkin yhdistettynä kylissä jo oleviin luontokohteisiin kuten lintutorneihin. Samalla kylissä voisi syntyä mahdollisuuksia uusien elämys- ja kylämatkailuyrittäjien toiminnalle.

Luontopolut ja ulkoilureitit samoin kuin kanootti- ja vene- ja pyöräilyreitit ovat hankkeita, joita kannattaa alkaa viedä eteenpäin kylien omien aloitteiden voimin tekemällä suunnitelmat ja ottamalla yhteyttä kaupungin liikunta- ja ympäristötoimiin hankkeen toteuttamiskelpoisuuden ja kustannusten kartoittamiseksi sekä tarvittavan rahoituksen etsimiseksi. Mikäli kylä sitoutuu esim. ylläpitämään polkujen kuntoa ja huolehtimaan opasteita, on kaupungin kynnys lähteä mukaan hankkeeseen todennäköisesti pienempi kuin jos oletetaan kaupungin rakentavan kokonaan uusia luontopolkuja omana toimintanaan.

Kylien aktivointi ja yhteishengen luominen

Kylätoiminta, kylätalot ja toimintaan kannustava ilmapiiri

Kylissä toimii useita erilaisia yhdistyksiä diakoniatoimikunnista kalastus- ja metsästysseuroihin. Aktiivisin toimija kylässä on yleensä kyläyhdistys, mutta myös esim. maamies- tai nuorisoseura voi toimia kyläyhdistyksen rinnalla mm. kylätalon ylläpitäjänä.

Kyläyhdistysten ja osin myös muiden toimijoiden yhteystiedot löytyvät kylien Internetsivuilta.

Useimmissa kylissä on yhteinen kokoontumispaikka, kylätalo. Talojen nimitykset, historia ja omistuspohja vaihtelevat, mutta tärkeää on, että talo on kylätoimijoiden käytössä kokouksia, tapahtumia ja juhlia varten. Monella kylätalolla järjestetään kansalaisopiston kurssien lisäksi myös kylien omia kerhoja ja peli-iltoja. Ainala ry:n ja RAY:n *Sykettä syrjäkyliin* -projektin jälkeen osa kylistä on jatkanut omana toimintanaan ikääntyvien virkistyspäivien järjestämistä ainakin keväisin ja syksyisin, muutamassa kylässä useammankin kerran vuodessa. Kylätaloja vuokrataan myös yksityille juhlatilaisuuksia ja erilaisia tapahtumia varten. Virtain kylien kehittämissyhteistyksen hallinnoiman *Käy kylässä* -hankkeen tavoitteena on kehittää kylämatkailua ja lisätä kylätalojen käyttöastetta mm. yhteismarkkinoinnin avulla.

Kyläyhdistykset ovat jo vuosia toteuttaneet merkittäviä hankkeita kylätoiminnan yleisestä kehittämisestä ja kyläarkiston kokoamisesta vierasvenelaitureiden rakentamiseen ja kylätalojen kunnostamiseen. Kylien omat hankkeet ovat suuria taloudellisia, fyysisiä ja henkisiä ponnistuksia kylätoimijoille, mutta myös oikea väline sellaisten yhtä kylää koskevien asioiden hoitamiseksi, jotka talkoovoimin jäisivät tekemättä. Hanketoiminta näyttää jatkuvan aktiivisena, ja kylien yhteistä kyläsuunnitelmaa varten järjestetyissä kyläkokouksissa tuli esille useita kylien omien hankkeiden mahdollisuuksia.

Toinen merkittävä kyläyhdistysten hoitama tehtävä on toimiminen kylän etujärjestönä ja yhteistyökumppanina kaupungin ja muiden tahojen kanssa esim. kaavoitus-, tienhoito- ja jätevesiasioissa. Kaikille kylille yhteisissä asioissa on Virtain kylien kehittämissyhteistyks paras toimija viemään asioita eteenpäin.

Näkyvin osa kylätoiminnasta on erilaisten tapahtumien järjestäminen. Osa tapahtumista on luonteeltaan kylien sisäisiä, yhteishengen luomisen ja ylläpitämisen kannalta tärkeitä kokoontumisia ja juhlia. Toiset tapahtumat, kuten Kotalan koskien hölkkä ja Kurjenkylän Wanhat Wehkeet -tapahtuma on alkuaankin tarkoitettu laajemmalle yleisölle. Tapahtumien kasvattaminen esim. Killinkosken perinteisen toripäivän ja kortti- ja keräilytapahtuman

mittaiseksi massatapahtumaksi vaatii pitkäjänteistä työtä, mutta on varmasti mahdollista muidenkin tapahtumien osalta. Toisaalta on hyvä miettiä, tarvitseeko joka kylässä olla ”suuri” kesätapahtuma ja voisivatko kylät tehdä enemmän yhteistyötä tapahtumien järjestämisessä. *Käy kylässä* -hankkeen kautta kyläyhdistykset voivat markkinoida tapahtumia myös ryhmämatkailukohteiksi. Tapahtumien ollessa tiedossa jo hyvissä ajoin ja rytmitettyinä koko vuoden ajalle, on yhteismarkkinointi edullisin ja näyttävien tapa saada yleisö kiinnostumaan tarjonnasta.

Kylätoiminta on ilmaista ja vapaaehtoista työtä kylän yhteiseksi hyväksi. Kaikissa kylissä on huolena toimijoiden vähyys ja vaikeus saada uusia aktiivisia jäseniä, varsinkin nuoria mukaan toimintaan. Suuri osa kylätoiminnasta on ”näkymätöntä” käytännön asioiden hoitoa kuten kirjanpidon ja yhdistystoiminnan vaatimia pakollisia paperitöitä, kylätalon tapahtumien ja toimintojen organisointia, Internetsivujen päivitystä, leipomista, siivoamista jne. Kun aktiiviset ihmiset ovat yleensä mukana useammassa yhdistyksessä, kasaantuvat toiminnot entisestään, ja uhkakuvana on toimijoiden uupuminen.

Kylän aktiivisuus on suhteellinen käsite, ja monessa ulospäin hyvin aktiiviseltakin näyttävässä kylässä kaivattaisiin enemmän tapahtumia ja toimintaa. Koska kaikissa Virtain kylissä on hämmästyttävän paljon yhteisöllistä toimintaa varsinkin, jos suhteuttaa määrän aktiivisten toimijoiden lukumäärään, kertovat vaatimukset ehkä enemmän yleisestä asennoitumisesta kuin asioiden todellisesta tilasta. Tällainen negatiivinen ajattelu pitäisi saada käännettyä positiiviseksi esim. Virtain kylien kehittämissyhdistyksen ideoimana ”positiivisen ajattelun kampanjana”. Puutteiden sijaan tulisi ylpeänä listata ne asiat, joita kylissä tehdään. Kehittämissuhteita tulee totta kai esittää, mutta ehdotusten tekijöiden olisi hyvä ensin varmistua ainakin siitä, että he ovat itse valmiit osallistumaan aktiivisesti ehdotusten toteuttamiseen.

Positiivinen ajattelu kantaa toiminnassa pidemmälle kuin saavutusten vähättely. Positiivisuus antaa myös ulospäin hyvän kuvan kylästä. Usein on kyse vain pienistä mutta merkittävistä sävyeroista: ”Meidän kylä on rauhallinen ja turvallinen, ja meillä on oma kyläyhdistys ja kesätapahtumakin kylätalolla...” antaa aivan eri vaikutelman kylästä kuin ”Ei meillä ole tällä

kylällä enää mitään, eikä kyläyhdistyskään tee muuta kuin järjestää joskus talolla jonkun illanvieton...”

Useissa kylissä toivotaan enemmän yhteistyötä myös vapaa-ajanasukkaiden kanssa ja toimenpiteitä heidän saamiseen mukaan kylätoimintaan. Kylien kesätapahtumat ovat mainio tilaisuus tutustuttaa vapaa-ajanasukkaita ja kyläläisiä toisiinsa ja tarjota samalla tietoa kylän asioista ja mahdollisuuksia vaikuttaa niihin. On kuitenkin muistettava, että kesäasukkaat ovat lomalla eikä heillä kuten vakituisilla asukkaillakaan ole mitään velvollisuutta osallistua kylätoimintaan.

Tiedottaminen

Kylän sisäinen ajankohtaisista asioista tiedottaminen toimii pääsääntöisesti hyvin. Tehokkain ja monessa kylässä käytössä oleva keino välittää tietoa kaikille kyläläisille on kylätiedotteen jakaminen postilaatikoihin. Kylissä on myös omia ilmoitustauluja. Näiden kuntoon ja ulkonäköön on syytä kiinnittää aina silloin tällöin huomiota, ja ainakin on hyvä säännöllisesti katsoa, että vanhat ilmoitukset on otettu pois.

Kylien asukkaille kohdistuvan tiedottamisen ohella myös ulkoisella tiedottamisella, kylän mainostamisella ja markkinoinnilla muille paikkakuntalaisille ja varsinkin paikkakunnan ulkopuolelle on nykypäivänä yhä tärkeämpi merkitys. Kylien esiinnostamisesta ja erottumisesta pääteiden varsilta on ollut puhetta jo arjen turvallisuutta ja ympäristön hoitoa koskevien lukujen yhteydessä. Kylien tunnettuuden lisäämiseksi ja ylläpitämiseksi tulisi tapahtumien ja hankkeiden yhteydessä aina muistaa ottaa yhteyttä tiedotusvälineisiin ja tarjota kuvia ja valmiiksi kirjoitettuja tiedotteita tapahtumista. Tehokas ja edullinen keino kylän markkinoimiseen on myös Internetsivujen ylläpito.

Lähes kaikilla Virtain kylillä on omat Internetsivut. Parhaimmillaan kyläsivuilta löytyvät tiedot ajankohtaisista tapahtumista, palveluista ja palveluntarjoajista, nähtävyyksistä, harrastusmahdollisuuksista, vapaina olevista asunnoista ja tonteista sekä kylätalosta ja -yhdistyksestä. Myös mm. kartta, hyvä valikoima kuvia ja tiedot kylän historiasta tuovat

lisää kiinnostavuutta sivuille. Internet on mainio väline laittaa kyläläisten saataville sellaisia suuria tiedostoja kuten kylä- ja hankesuunnitelmat tai vaikkapa kesätapahtumasta otetut valokuvat, jotka paperisina versioina tulisivat kyläyhdistykselle liian kalliiksi tai hankaliksi.

Internetsivujen merkitystä ei voi nykypäivänä korostaa tarpeeksi. Mielenkiintoiset ja ajan tasalla olevat kyläsivut palvelevat paitsi kylän omaa väkeä myös kylän toiminnalle asetettuja tavoitteita, esim. asukashankintaa. Sivut ovat ”ikkuna” kylään ja mainospaikka maailmalle. Parhaimmillaan sivut voivat tavoittaa jopa tuhansia kylän ulkopuolisia kävijöitä kuukausittain, mutta on turha odottaa kenenkään kiinnostuvan kylän tonteista, palveluista tai nähtävyyksistä, jos viimeiset päivitykset ovat ylivuotisia, yhteystietoja ei löydy tai linkit eivät toimi.

Suurin osa Virtain kylistä sai omat kyläsivut yhteisen hankkeen tuloksena 2000-luvun alussa. Kyläsivut ovat toimineet hyvin, mutta ongelmaksi on todettu sivujen päivittäminen. Sivustojen alustat ovat vuosikymmenen aikana kehittyneet huomattavasti helppokäyttöisemmiksi ja monipuolisemmiksi, ja Virtain kylien kehittämisyhdistyksen kautta kylät saavat tarvittaessa asiantuntija-apua sivupohjien uudistamisessa. Sivujen päivittäjäksi ei kannata valita ketään vastentahtoisesti, ja jos kylästä ei löydy asiasta innostunutta, työhön voisi rohkeasti yrittää rekrytoida opiskelijoita tai kylän nuoria vaikkapa pientä palkkiota vastaan. Kyläyhdistysten on hyvä myös säännöllisesti muistuttaa kyläläisiä ja varsinkin palvelutarjoajia siitä, että uudet ja muuttuneet yhteystiedot tulisi aina muistaa ilmoittaa kyläsivuista vastaaville henkilöille päivittämistä varten.

Kylämatkailu, kylien historiat ja oppaiden koulutus

Virtain kylien kehittämisyhdistyksen hallinnoiman *Käy kylässä* -hankkeen tarkoituksena on kehittää kylämatkailua mm. kylien ja palvelutarjoajien yhteismarkkinoinnilla ja lisäämällä kylätalojen käyttöastetta. Hanke jatkuu vuoden 2012 syksyyn saakka. Tavoitteena on tehdä Virroista kylämatkailun ykkösnimi Suomessa.

Tavoitteen saavuttamiseksi Virtain kylien kehittämissyhdystys hakee pääsyä valtakunnalliseen Kylämatkailu-hankkeeseen. Tämän alla toimii yhteistyössä MTV:n kanssa Go Finland -matkailuportaali. Mikäli Virtain kylien kehittämissyhdystys pääsee mukaan myös valtakunnalliseen Go Finland -markkinointiin, tulee yhteistyössä kaupungin kanssa tarkastella Go Tampere -yhteistyön tarpeellisuutta. Tavoitteena on, että kylämatkailusta saadaan uusia elinkeinoja paikkakunnalle ja *Käy kylässä* -matkailupalvelut saadaan hankkeen jälkeen toimimaan joko taloudellisesti kannattavana osuuskuntana tai osakeyhtiönä.

Käy kylässä -hankkeessa on tarkoituksena luoda linja-autoryhmiä ja muita ohjelmapalveluita kaipaavia varten valmiita yhden tai useamman kylän kierroksia, joihin kuuluu muutama tutustumiskohde (kylätalo, luonto- ja-/tai kulttuurinähtävyys, maatila tai muu yritys jne.) sekä kahvitus ja mahdollisesti myös ruokailu esim. kylätalolla. Tärkeä osa kierrosta on matkalla mukana oleva kyläopas, joka elävöittää kierrosta kertomalla pääpiirteittäin kylän historiasta ja nykypäivästä sekä matkan varrella olevista kohteista.

Kyläkierrosten organisointi tapahtuu yhteistyönä *Käy kylässä* -hankkeen ja kierroksista kiinnostuneiden kyläyhdistysten ja/tai yrittäjien kanssa. Kierroksista peritään maksu, jolla katetaan kulut, mm. oppaan palkkio. Tärkeää on, että kierrosten järjestäminen ei ole lähtökohdiltaan vapaaehtoistyötä: kyläyhdistykset voivat halutessaan vastata koko kierroksen ohjelmasta ja näin kerätä varoja toiminnalleen, mutta toisaalta kierrokset voivat onnistuessaan tarjota lisätuloja myös kylien yrityksille ja opastuksista kiinnostuneille henkilöille. Ensimmäisiä kyläkierroksia kokeillaan käytännössä kesällä 2010.

Keväällä 2011 aloitetaan TAMK:n, Tampereen yliopiston Virtain kulttuurintutkimusaseman, *Käy kylässä* -hankkeen ja mahdollisesti myös Virtain kansalaisopiston yhteistyönä kaikille halukkaille avoin opaskoulutus. Tarkoituksena olisi, että tarvittaessa jokaisella kylällä olisi oma, kylän historian ja tarinat tunteva opas, mutta kyläkierroksilla voitaisiin käyttää myös muita henkilöitä, jos oma kyläopas ei ole käytettävissä. Ennen koulutuksen alkamista olisi hyvä kartoittaa kylittäin oppaiden tarve: mistä kylistä löytyy oppaita omasta takaa ja ketkä

tarvitsisivat mahdollisesti muutoinkin silloin tällöin opastuspalveluita esim. ryhmämatkalaisia varten.

Retken järjestäjistä ja kohteista riippuu se, kuka toimittaa retken opastusmateriaalin oppaita varten. Aineistosta ei ole pulaa, sillä kotiseututyöllä ja kiinnostuksella paikallishistoriaan on Virroilla pitkät perinteet. Kylien ja niissä toimineiden yhdistysten historioita ja historiikkeja on julkaistu muodossa tai toisessa kaikissa kylissä. Varsinaiset kylähistoriakirjat on tehty ainakin Härkösen, Killinkosken, Kurjenkylän, Soininkylän, Äijännevan ja viimeiseksi Vaskuun ja Koron kylistä. Lisäksi tietoja kylien historiasta löytyy Internetsivuilta ja erilaisista kotiseutujulkaisuista kuten kylien omista lehdistä ja Virtain Joulun vuosikerroista.

Jokaisella kylällä on omat merkkihenkilönsä ja riittävästi omaa tarinaperinnettä. Kertomusten ei tarvitse olla mitenkään ”erikoisia”, sillä matkailijoita kiinnostavat asutushistorioiden ja legendojen ohella myös tosielämän kertomukset ja vieläpä sellaiset, joihin he löytävät omaa kosketuspintaa esim. lapsuudenmuistojen kautta, siis ”tavalliset” asiat. Esim. kylämaiseman esittely, suurimpien talojen nimeäminen, erikoisten paikannimien selittäminen ja muutaman paikan, vaikkapa entisen kaupparakennuksen tai kylän oman merkkihenkilön kotitalon esittely muodostavat jo hyvän rungon kyläkerrokselle.

Yhteistyö

Virtain kylien kehittämissyhdistys on toimintansa aikana osoittautunut tärkeäksi kylien keskusteluyhteyden ylläpitäjäksi ja yhteisten asioiden ajajaksi. Kehittämissyhdistyksen kautta kylien toimijat ovat oppineet tuntemaan toisensa entistä paremmin, ja kylien ajankohtaiset tapahtumat ja hankkeet ovat tulleet tutuiksi myös muille kylille. Tämä on luonut pohjan yhä tiiviimmälle yhteistyölle mm. kylämatkailun kehittämiseksi.

Yhteistyössä on tärkeää katsoa, mitkä asiat kuuluvat edelleen kylien omalle vastuulle ja mitkä hoituvat paremmin yhteistyössä Virtain kylien kehittämissyhdistyksen kanssa. Myös kahden tai useamman kylän yhteistyötä olisi mahdollista kehittää kylämatkailun ohella entistä voimallisemmin esim. kansalaisopiston kurssitarjonnan ja kesätapahtumien organisoinnin puitteissa.

Asukashankinta

Asunnot ja tontit

Kylien haastavimpia ja tärkeimpiä tehtäviä on uusien asukkaiden ja yrittäjien saaminen kyliin. Kylien asukashankintaa on tehty aktiivisesti jo vuosikaudet etsimällä myyntiin tontteja ja asuntoja. Vuodesta 2005 lähtien on toiminut Internetissä Virtain kylien yhteinen tonttipörssi www.tontteja.net. Tonttipörssi ei tee kauppvoja eikä solmi vuokrasopimuksia, vaan ohjaa ostajat myyjien luokse. Sivustoilla käy syys- ja talviaikaan säännönmukaisesti noin 1000 vierasta kuukaudessa, ja kevät-kesällä määrä nousee noin 3000 kävijään kuukaudessa.

Esimerkkinä aktiivisesta ja onnistuneesta asukashankijasta on Kotalan kylä, jonka Internetsivuilla aloitettiin kylän omien tonttien ja asuntojen välitys jo ennen kylien yhteistä tonttipörssiä. Vuodesta 2005 lähtien tonttipörssissä on myyty yli 60 tonttia tai asuntoa Kotalasta. Tonttipörssin toimintaa on ajoittain tuettu myös soittelemalla lävitse sanomalehtien asunnonetsijöitä ja tarjoamalla vaihtoehtoa Kotalasta.

Tonttipörssin tiedot on pidettävä ajan tasalla siten, ettei tarjolla ole myytyjä tai muuten muuttuneita kohteita. Tiedot myydyistä tonteista ja asunnoista tulisikin aina muistaa lähettää pikaisesti sivujen ylläpitäjälle. Kuluvan vuoden aikana tonttipörssin kehittämistä mietitään tarkemmin Virtain kylien kehittämissyhdistyksessä.

Yhteistyö Virtain kaupungin kaavoitus- ja rakennuslupaviranomaisten kanssa on ensiarvoisen tärkeää myös asukashankinnan osalta. Kaavoitusarkkitehti Arto Nummijärvi on maaliskuussa järjestettyjen kyläkokousten jälkeen kutsuttu vierailemaan jo useaan kyläyhdistysten järjestämään tilaisuuteen, joissa on selvitetty kaavoituksen ja lupa-asioiden perusteita. Kaavoitustoimisto on myös lupautunut käymään lävitse kaikki mahdollisesti myyntiin tulevat tontit ja selvittämään näiden rakennusoikeudet, jotta lupa-asioissa ei tule yllätyksiä.

Pelkät tontit eivät kuitenkaan riitä, vaan näiden lisäksi pitäisi olla tarjolla valmiita kunnostettuja tai kunnostukseen kelpaavia rakennuksia. Myös vuokra-asunnoille olisi kysyntää. Jos muita asuntoja ei löydy, yksi keino uusien asukkaiden houkuttelemiseen voisi olla asuntojen rakentaminen ”avaimet käteen” -periaatteella. Ikääntyvälle väestölle tarkoitettu rivitalo palveluineen kyläkeskuksen tuntumassa lisäisi vanhusten mahdollisuuksia asua omillaan mahdollisimman pitkään.

Suurimmaksi ongelmaksi kylissä mielletäänkin se, että uusia tontteja ja varsinkin tyhjillään olevia asuntoja ei tule myyntiin. Monessa kylässä on asumattomia kiinteistöjä, jotka huonoimmassa tapauksessa rapistuvat kylmillään asumiskelvottomiksi.

Virtain kylien kehittämissyhdistyksessä mietitään keinoja, joilla tullaan edistämään asuntojen ja tonttien saamista myyntiin. Kyläkunnittain voitaisiin esim. kartoittaa tyhjillään olevat asunnot ja rakennuskelpoiset tontit. Aloitteen pitää kuitenkin tulla suoraan kylistä maan- ja kiinteistönomistajien myötävaikutuksella. Kyläyhdistykset voivat tiedottamalla pyrkiä muuttamaan asenteita myyntihalukkaammaksi sekä etsiä aktiivisesti asuntoja tai rakennuspaikkoja niitä tarvitseville. Samalla kyläyhdistysten ja Virtain kylien kehittämissyhdistyksen tulee muistaa patistaa kaupunkia toimimaan tiennäyttäjänä uusien tonttien myyntiin saamisessa.

Hyvä tilaisuus uusien rakennuskelpoisten tonttien kartoittamiseen on ollut kyläkaavoitus. Killinkoskella meneillään olevan kaavoitusprosessin aikana on pystytty tarkistamaan vanhoja linjauksia ja osoittamaan uusia rakennuspaikkoja. Kyläkaavoituksen tarve on ollut esillä myös Liedenpohjassa ja Kotalassa.

Vapaa-ajanasuntojen muuttaminen ympärivuotiseen käyttöön sopiviksi ja samalla mahdollisesti uusien vakinaisten asukkaiden saaminen kuntaan kuuluvat osana Virtain kaupungin strategiaan. Asiaa pitäisi tukea myös käytännössä, eikä evätä rakennuslupaa esim. sillä perusteella, että asunto sijaitsee kaukana keskustasta tai että kaupungille tulee mahdollisesti myöhemmin velvoitteita koulukuljetuksiin tai vanhushuoltoon. Kaupungin yleisenä tavoitteena oleva kylien ja maaseudun säilyttäminen elävänä edellyttää uusien

asukkaiden saamista kyliin. Tämä tulisi saattaa selkeästi myös kaavoitus- ja lupaviranomaisten sekä kaupungin luottamushenkilöiden tietoon.

Markkinointi

Tonttien ja asuntojen mainonnan ja myynnin lisäksi tarvitaan entistä tehokkaampaa kylien markkinointia. Tässä ovat avainasemassa kylien omat Internetsivut. Ajan tasalla olevat, monipuoliset, värikkäät ja tarpeelliset tiedot sisältävät sivut antavat kylästä positiivisen kuvan ja innostavat vierailijaa tutkimaan tarkemmin kylän tarjontaa. Asukashankinnan kannalta on tärkeää tuoda selkeästi esille kylän hyvät puolet ja erityispiirteet, kuten esim. kyläkoulu, kauppa ja muut palvelut, asuinympäristön turvallisuus ja luonnon tarjomat virkistysmahdollisuudet. Kylien sivuilla voisi olla jopa oma uutta asuinpaikkaa etsiville tarkoitettu markkinointisivu.

Markkinoinnissa ei kannata olla vaatimaton ja liikkeellä ”ei meillä täällä mitään sen kummempaa ole” -asenteella. Luonnon kauneus ja maaseudun rauha ovat aina valtteja, samoin hyvät tie- ja tietoliikenneyhteydet, laaja työssäkäyntialue, vapaana olevat asunnot ja tontit sekä asumisen edullisuus. Kyläkoulut voisi ottaa entistä näkyvämmiin mukaan kylien mainontaan jopa kevätjuhlista nauhoitetuin *Suvivirsi*-videoin. Nähtävyydet, tapahtumat ja julkisuuden henkilöt on hyvä hyödyntää kylän tekemisessä tunnetuksi Virtain rajojen ulkopuolella. Näin kylän nimi jää mieleen ja herättää mahdollisesti kiinnostusta myöhemmin.

Tärkeä osa markkinointia on henkilökohtainen viestintä. Kaikkien tulisi muistaa puhua positiivisesti omasta kylästä ja markkinoida sen palveluja sekä oman kylän että naapureiden asukkaille.

Kylien oman markkinoinnin lisäksi tarvitaan yhteismarkkinointia ja yhteistyötä eri toimijoiden, erityisesti Virtain kaupungin kanssa. Kaupungilla on mahdollisuus kyliä tehokkaammin markkinoida Virtaita maailmalle. Positiivisen kuvan luominen on tärkeää tässäkin tapauksessa.

Elinkeinot

Kylien Internetsivuilta löytyvien palveluntuottajien ja -tarjoajien määrä yllättää monipuolisuudellaan ja runsaudellaan. Markkinoinnin ja verkostoitumisen tehostaminen ovat tarpeen kylien yritystenkin suhteen, sillä melko moni ei tiedä, mitä kaikkia palveluita lähialueelta on saatavissa.

Maatalouden toimintaedellytysten säilyttäminen on elinehto kylille. Mm. erikoistuminen luomu- tai lähiruokaan ja elintarvikkeiden jatkojalostus luovat mahdollisuuksia maatalousyrittäjille toiminnan jatkamiseen ja kannattavuuden ylläpitämiseen.

Maaseutuyrittäjyyttä haittaavaa byrokratiaa pitäisi pystyä karsimaan niin paikallisella kuin valtakunnallisella ja EU:n tasolla. Nykyisellään uusien yrittäjien on esim. vaikea saada kylttejään tienvarsille. Lainsäädäntö jarruttaa elintarvikeyrittäjien toimintaa ja varsinkin uusien yritysten perustamista sekä luomu- ja lähiruoan myynnin tehostamista. Kylissä sekä vakituiset että vapaa-ajanasukkaat kaipaavat lisää mahdollisuuksia ostaa kylässä tai lähialueilla tuotettua ruokaa, mutta nykymääräysten mukaan tiloilta ei saa myydä suoraan mm. maitoa.

Uusien yrittäjien saaminen kyliin olisi elintärkeää palveluiden säilymisen ja kehittymisen sekä asukashankinnan kannalta. Väestön ikääntyessä erityisesti hoiva-alan palveluiden yrittäjyyttä on tuettava kylissä, jotta vanhuksat voivat asua kotonaan mahdollisimman kauan. On myös esitetty, että kylien vanhushuolto tulisi hoitaa tulevaisuudessa ns. kolmannen sektorin eli erilaisten yhdistysten ja järjestöjen kautta. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista jo lainsäädännön vuoksi. Sen sijaan yhteistyötä ja toimintojen koordinoitua tulisi lisätä kolmannen sektorin, julkisten palveluiden ja yrittäjien kesken.

Useilla paikkakunnilla on kokeiltu hoivapalveluiden tuottamista osuuskuntamuotoisesti myönteisin kokemuksin. Toimivat yksityiset hoiva-alan palvelut ja esim. mökkitalot sitten osuuskunnan kautta tai yksityisyrittäjinä tärkeintä on kuitenkin, että toiminnalla turvataan vanhusväestön elinolosuhteita ja mahdollistetaan asuminen yhä kauemmin

kyläkunnassa. Eläkeläisten varat riittävät kuitenkin vain tiettyyn määrään asti yksityisten palveluiden ostamiseen, joten rahoitusta esim. yksityisten kodinhoitopalveluiden käyttämiseksi pitäisi saada myös muualta. Verottajan käyttöön ottama kotitalousvähennys on omalta osaltaan tuonut positiivista kehitystä kylien palvelutarjontaan.

Toinen osa-alue, jossa kylissä olisi tarjolla mahdollisuuksia yrittäjille on matkailu. Kylämatkailun osalta kylien kokouksissa tuli esiin runsaasti ideoita Äijännevan elämyssuomatkailusta rautatien tehokkaampaan hyödyntämiseen ja Kotalan koskikalastusmatkailun moninkertaistamiseen. Rahoitus- ja tukivaihtoehtoja on olemassa yrittäjille. Kun Virtain matkailijamäärät saadaan nousuun ja kylämatkailu osaksi Virtain imagoa, on matkailuyrittäjillekin kylissä enemmän mahdollisuuksia.

IV Lähdeaineisto

Alueopiston perustamisedellytysten selvittäminen. Sivistyslautakunnan pöytäkirja 10.3.2010 § 34.
<<http://kaupunki.virrat.fi/dynastia/kokous/KOKOUS-1015-14.HTM>> Luettu 20.4.2010.

Esiselvitys Virtain kaupungin henkilöliikennepalveluista 30.11.2009. Virtain kaupunki.

Härkösen Internetsivut. <<http://kaupunki.virrat.fi/harkonen/>> Luettu 26.5.2010.

Härkösen kyläsuunnitelma 2005. Härkösen kyläyhdistys ry, 2005.
<<http://kaupunki.virrat.fi/harkonen/pdf/kylasuunnitelma.pdf>> Luettu 26.3.2010.

Jäähdysohjelman Internetsivut. <<http://www.jaahdysohja.net/>> Luettu 26.5.2010.

Jäähdysohjelman kyläsuunnitelma 2005–2010. Laatinut Jaana Kallio. Jäähdysohjelman kyläyhdistys ry, 2005.

Killinkosken Internetsivut. <<http://www.killinkoski.fi/>> Luettu 26.5.2010.

Koron Internetsivut. <<http://www.ylapirkanmaa.fi/virrat/koro/>> Luettu 26.5.2010.

Kotalan Internetsivut. <<http://www.kotala.fi/>> Luettu 26.5.2010.

Kotalan kyläsuunnitelma 2005. Laatinut Aulikki Länsiaho, päivitetty 5.2.2009. Kotalan kyläyhdistys ry, 2005.

Koulujen oppilasmäärät ja 1. luokalle ilmoittautuneet sekä esioppilaat. Sivistyslautakunnan pöytäkirja 10.3.2010 § 26. <<http://kaupunki.virrat.fi/dynastia/kokous/KOKOUS-1015-6.HTM>> Luettu 19.4.2010.

Kurjenkylän Internetsivut. <<http://www.kurjenkyla.fi/>> Luettu 26.5.2010.

Kurjenkylän kyläsuunnitelma 2005–2010. Laatinut Tuija Veija. Kurjenkylän kyläyhdistys ry, 2005.

Kyläkokoukset:

Härkösen kyläkokous 26.3.2010 Ylä-Härkösen salissa.
 Jäähdysohjelman kyläkokous 28.3.2010 kylätalo Jukolassa.
 Killinkosken, Soininkylän ja Ohtolan kyläkokous 27.3.2010 Killinkosken Wanhalla
 tehtaalla.
 Koron kyläkokous 30.3.2010 Patalanmajan Nuorisoseuran talolla.
 Kotalan kyläkokous 25.3.2010 Kotalan Nuorisoseuran talolla.
 Kurjenkylän kyläkokous 21.3.2010 Kurjenkylän kylätalolla.
 Liedenpohjan kyläkokous 14.3.2010 Liedenpohjan Wanhalla koululla.
 Vaskiveden kyläkokous 23.3. Vaskiveden Nuorisoseuran talolla.
 Vaskuun kyläkokous 21.3.2010 Vaskuun kylätalolla.
 Äijännevan-Rantakunnan kyläkokous 14.3.2010 Äijännevan vanhalla koululla.

Laajakaista.fi, 2006. Liikenne- ja viestintäministeriö. <<http://www.laajakaistainfo.fi/>> Luettu 20.4.2010.

Liedenpohjan Internetsivut. <<http://liedenpohja.fi/>> Luettu 26.5.2010.

Liedenpohjan kyläsuunnitelma 2005-2010. Liedenpohjan kyläyhdistys ry, 2005.

Ohtolan, Ikkalan ja Lahdenkylän Internetsivut. <<http://www.ylapirkanmaa.fi/virrat/ohtola/>> Luettu 26.5.2010.

Ohtolankylän kyläsuunnitelma 2006-2016. Ohtolankylän Päremylly-yhdistys ry, 2006.
 <http://www.ylapirkanmaa.fi/virrat/ohtola/tekstisivu.tpl?siivu_id=873> Luettu 26.5.2010.

Postityöryhmän esitys postipalvelulain uudistamisesta 16.3.2010. Liikenne- ja viestintäministeriö.
 <www.lvm.fi/web/fi/julkaisu/view/1153379> Luettu 19.4.2010.

Saloranta, Mia, 1997. Soininkylän kulttuuriympäristö. Diplomityö, Tampereen teknillinen yliopisto.

Somero, Johanna, 2009. Jäähdysohjelman maisemaselvitys ja maisemointisuunnitelma. Opinnäytetyö, HAMK.

Vaskiveden Internetsivut. <<http://www.vaskivesi.fi/>> Luettu 26.5.2010.

Vaskiveden kyläsuunnitelma 2005. Laatinut Aila Sipilä. Vaskiveden kyläyhdistys ry, 2005.

Vaskuun Internetsivut. <<http://www.vaskuu.fi/>> Luettu 26.5.2010.

Vaskuun kyläsuunnitelma 2005-2010. Vaskuun kyläseura ry, 2005.

Virrat: Väestö kunnan osa-alueittain 31.12.2009. Tilastokeskus, Väestötilastopalvelu 2010.

Virtain kaupungin oppilasennusteet vuosille 2008–2015. Virtain kaupunki, sivistystoimi 20.9.2009.

Virtain kylien suunnitelma 2006-2011. *Maaseudulla on elämää* -hanke, 2006.
 <<http://kaupunki.virrat.fi/vikky/kyliensuunnitelma.pdf>> Luettu 26.5.2010.

Äijännevan Internetsivut. <<http://www.ajjanneva.fi/>> Luettu 26.5.2010.

Äijänneva-Rantakunta kyläsuunnitelma 2005–2010. Äijännevan-Rantakunnan kyläyhdistys ry, 2005.